

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Popiežius**

Popiežiaus Benedikto XVI žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos (2008 m. sausio 13 d.) proga	2
Apie farmacininko vaidmenį	3

Bažnyčia Lietuvoje

Konferencija „Religijos vaidmuo asmens socializacijai“	4
Konferencija apie šeimos skurdo problemas	6
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	7
Žagarėje švęsti Šv. Barboros atlidai	8

Homilijos

APSIREIŠKIMAS, REIKALAUJANTIS TIKĖJIMO Viešpaties Apsireiškimas (Trys Karaliai)	9
KLUSNUMO KRIKŠTAS Jėzaus Krikštas (A)	10
„AŠ JO NEPAŽINOJAU!“ 2 eilinis sekmadienis (A)	11
SKELBIMO PRADŽIA 3 eilinis sekmadienis (A)	12

Bažnyčios dokumentai

Popiežius Benediktas XVI Enciklika SPE SALVI <i>apie krikščioniškąją viltį vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams bei vienuolėms ir visiems į Kristų tikintiems pasauliečiams</i>	13
--	----

Bažnyčia pasaulyje

Pristatyta Benedikto XVI žinia Pasaulinės taikos dienos proga	27
Pradėtas Marijos apsireiškimo Lurde 150 metų jubiliejus	27
Benediktas XVI ragina semtis Rytų dvasingumo ir išminties	27

Popiežiaus Benedikto XVI žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos (2008 m. sausio 13 d.) proga

Jaunieji migrantai

Brangūs broliai ir seserys!

Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos tema esame kviečiami savo mintis šiais metais pirmiausia kreipti į jaunuosius migrantus. Apie juos dažnai kalbama kasdienėse naujienose. Platus globalizacijos procesas šiandieniam pasaulyje lydimas mobilumo poreikio, skatinančio ir jaunuolius emigruoti bei gyventi toli nuo savo šeimų bei šalių. To padarinys – savo kilmės šalis labai dažnai palieka intelektualiu požiūriu gabiausi jaunuoliai, tuo tarpu pagal migrantus priimančių šalių galiojančias taisykles jiems trukdoma nesunkiai sėkmingai integruotis. Emigracijos reiškinys, tiesą sakant, toliau auga ir apima vis daugiau visų socialinių sluoksnių žmonių. Todėl viešosios institucijos, humanitarinės organizacijos, taip pat Katalikų Bažnyčia pagrįstai skiria daug savo išteklių padėti šiems sunkumus išgyvenantiems žmonėms.

Vadinamosios „dvigubos priklausomybės“ problema ypač stipriai patiria jaunieji migrantai: viena vertus, jie jaučia gyvą poreikį neprarasti šalies, iš kurios kilę, kultūros, bet, kita vertus, kyla suprantamas troškimas organiškai ištraukti į juos priėmusią visuomenę, su ja vis dėlto visiškai nesupanašėjant ir dėl to neprarandant savo protėvių tradicijų. Tarp jaunuolių jaunos merginos ypač lengvai tampa išnaudojimo, moralinio šantažo ir visokiausio piktnaudžiavimo aukomis. O ką kalbėti apie paauglius, niekieno nelydimus nepilnamečius, tarp visų prieglobsčio prašančiųjų patenkančius į ypatingos rizikos kategoriją? Šie jaunuoliai ir jaunuolės dažnai atsiduria gatvėje, paliekami vieni sau ir tampa skrupulų nepažįstančių išnaudotojų, dažnai paverčiančių juos fizinės, moralinės ir seksualinės prievartos objektais, grobiu.

Atidžiau pažvelgę į priverstinių emigrantų, pabėgėlių ir prekybos žmonėmis aukų sritį, čia, deja, aptiktume daug vaikų ir paauglių. Matant sukrečiančius pabėgėlių didžiulių stovyklų įvairiuose pasaulio kraštuose vaizdus, negalima tylėti. Ar galima užmiršti mažas būtybes, kurios į pasaulį atėjo su tokiu pat teisėtu laimės lūkesčiu kaip ir kiti? Ir ar galima sykiu neprisiminti, kad vaikystė ir paauglystė esmingai svarbi vyro ir moters vystymuisi ir kad šias stadijas turėtų lydėti stabilumas, giedrumas bei saugumas? Tokiems vaikams bei paaugliams vienintelė gyvenimo patirtis yra priverstinė gyvenamoji vieta – „stovykla“, kur jie laikomi izoliuoti, toli nuo gyvenamųjų vietovių, be galimybės lankyti normalią mokyklą.

Argi gali jie pasitikėdami žvelgti į ateitį? Net jei ir tiesa, jog jų labui daug daroma, būtina dar labiau stengtis, kad jiems būtų padedama kuriant jų priėmimo bei tinkamo ugdymo struktūras.

Būtent šioje perspektyvoje kyla klausimas: kaip atsiliepti į jaunuųjų migrantų lūkesčius? Kaip jiems padėti? Pirmiausia, žinoma, būtina siekti remti šeimą ir mokyklą. Bet kokių sudėtingų situacijų ir kiek daug sunkumų jaunuoliams tenka patirti šeimos bei mokyklos aplinkoje! Šeimose tradiciniai vaidmenys, egzistavę jų gimtosiose šalyse, išnykę, ir dėl to dažnai kyla konfliktų tarp tėvų, vis dar išsisknijusių savo kultūroje, ir vaikų, sparčiai perimančių jų naujos socialinės aplinkos kultūrą. Nevalia nuvertinti sunkumų, tenkančių jaunuoliams, kurie stengiasi iširikiuoti į juos priėmusiose šalyse galiojančių ugdymo procesą. Mokyklinė sistema turėtų atsižvelgti į jų sąlygas ir jaunesiems migrantams ypatingas, jų poreikių paisančias integracijos programas. Lygiai taip pat svarbu, remiantis visose kultūrose galiojančiais principais bei visuotinėmis vertybėmis, klasėse tarp visų mokinių kurti abipusės pagarbos bei dialogo aplinką. Visų – mokytojų, šeimų ir mokinių – pastangos tikrai padės jaunesiems migrantams tinkamiau reaguoti į integracijos iššūkį bei suteiks jiems galimybę įgyti tai, kas prisidės prie jų žmogiškojo, kultūrinio ir profesinio ugdymo. Tai dar labiau taikytina jaunesiems pabėgėliams, kuriems derėtų parengti tinkamas programas mokymosi bei darbo srityse, taip laiduojant jų parengimą bei suteikiant reikiamus deramo išitraukimo į naują socialinę, kultūrinę ir profesinę pasaulį pagrindus.

Bažnyčia migrantų pasauliui rodo ypatingą dėmesį ir iš tų, kurie savo gimtosiose šalyse auklėti krikščioniškai, reikalauja leisti savo tikėjimo paveldui bei Evangelijos vertybėms vaisingai reikštis nuosekliai liudijant įvairiose gyvenimo srityse. Būtent tai turėdamas prieš akis, kviečiu priimančiųjų šalių bažnytines bendruomenes geranoriškai sutikti jaunuolius, vaikus ir jų tėvus ir pamėginti suvokti jų gyvenimo permainingumą bei skatinti juos integruotis.

Savo praėjusių metų žinioje rašiau, jog tarp migrantų yra ypatingu būdu traktuotina kategorija – dėl savo studijų toli nuo namų gyvenantys studentai iš kitų šalių. Jų vis daugėja: šiems jaunuoliams reikia ypatingos pastoracijos, nes jie yra ne tik studentai, bet ir laikini migrantai. Jie dažnai jaučiasi vieniši, spaudžiami studijų ir kartais kenčia dėl ekonominių sunkumų. Kupina motiniško rūpesčio, Bažnyčia žvelgia į juos su meile ir stengiasi pasiūlyti jiems tam tikrų pastoracinių bei socialinių iniciatyvų, atsižvelgiančių į didžiulius jų jaunystės išteklius. Būtina rūpintis, kad jie turėtų galimybę atsiverti tarpkultūrinei dinamikai, praturtėti bendraudami su kitų kultūrų bei kitų religijų studentais. Tokia studijų bei ugdymosi patirtis gali prisidėti prie jaunų krikščionių tikėjimo

brendimo skatindama atsiverti visuotinumui, kuris yra neatsiejamas Katalikų Bažnyčios elementas.

Brangūs jaunieji migrantai, renkitės kartu su savo amžiaus jaunuoliais statydinti teisingesnę ir broliškesnę visuomenę, sąžiningai ir rimtai atlikdami pareigas savo šeimai ir valstybei. Gerbkite įstatymus ir niekada nesileiskite būti pagaunami neapykantos bei smurto. Veikiau stenkitės jau dabar būti pasaulio, kuriame vyrautų supratingumas ir solidarumas, teisingumas ir taika, kūrėjai. Ypač jus, jauni tikintieji, prašau pasinaudoti savo studijų laiku augti Kristaus pažinimu bei meile jam. Jėzus trokšta, kad jūs būtumėte jo tikri draugai, ir dėl to būtina puoselėti artimą ryšį su juo malda bei nuolankiu išsiklausymu į jo žodį. Jis trokšta padaryti jus savo liudytojais ir dėl to būtina išsipareigoti drąsiai gyventi Evangelija, paverčiant ją konkrečiais Dievo meilės ir dosnaus tarnavimo savo broliams aktais. Bažnyčiai reikia jūsų ir ji tikisi jūsų paramos. Dabartiniame evangelizacijos kontekste jūs galite atlikti itin apvaizdingą vaidmenį. Kilę iš įvairių kultūrų, tačiau suvienyti priklausomybės vienatinei Kristaus Bažnyčiai, jūs galite parodyti, kad Evangelija gyva ir tinkama bet kuriai situacijai; kad ji sena ir visada nauja žinia, vilties ir išganymo žodis visų rasių bei kultūrų, bet kurio gyvenimo tarpsnio ir visų epochų žmonėms.

Kiekvieną iš jūsų, jūsų šeimas ir visus, kurie įvairiškai rūpinasi plačiu jaunųjų migrantų pasauliu, savanorius ir pastoracijos darbuotojus, visada pasirengusius jus draugiškai parenti, patikiu Marijos, visos žmonijos Motinos, ir šventojo Juozapo, jos skaistaus sužadėtinio, kurie abu kaip pabėgėliai yra gyvenę Egipte, globai. Jus ir jūsų šeimas visada telydi Viešpats, idant kartu galėtumėte įveikti kelyje pasitaikančias kliūtis ir materialinius bei dvasinius sunkumus. Šiuos linkėjimus palydžiu savo ypatingu apaštališkuoju palaiminimu kiekvienam iš jūsų ir visiems jums brangiems žmonėms.

Vatikanas, 2007 m. spalio 18 d.

BENEDICTUS PP. XVI

Apie farmacininko vaidmenį

Popiežiaus Benedikto XVI sutrumpintas kreipimasis į XXV Katalikų farmacininkų tarptautinį kongresą 2007 m. spalio 29 d.

<...> Dabartinė medikamentų arsenalo plėtra ir iš to kylančios gydymo galimybės įpareigoja farmacininkus apmąstyti vis platesnes funkcijas, kurioms jie pašaukti, pirmiausia savo kaip tarpininko tarp gydytojo ir paciento vaidmenį; jiems taip pat tenka pareiga mokyti pacientus tinkamai vartoti medikamentus bei

pirmiausia supažindinti juos su tam tikrų vaistų vartojimo etiniais padariniais. Šioje srityje nevalia daryti sąžines nejautrias, pavyzdžiui, elementų, kuriais siekiama neleisti embrionui išvirtinti ar sutrumpinti žmogaus gyvenimą, poveikiui. Farmacininkas turėtų kiekvieną asmenį kviesti skatinti žmogiškumą, idant kiekviena žmogiškoji gyvybė būtų apsaugota nuo prasidėjimo momento iki natūralios mirties, o medikamentai tinkamai atliktų savo gydomąją paskirtį. Be to, nė vieno asmens nevalia neapgalvotai naudoti kaip objekto terapiniams eksperimentams; šie turėtų būti atliekami pagal pagrindinių etinių normų paisančius protokolus. Kiekvienas gydymas ar eksperimentas turi būti atliekamas trokštant pagerinti asmens fizinę būklę, o ne vien siekiant mokslinės pažangos. Žmonijos gerovės paieška neturėtų būti žalinga gydomiems žmonėms. Moralinėje srityje jūsų Federacija pašaukta imtis atsakymo elgtis prieš savo sąžinę problemos; šią teisę jūsų profesija privalo pripažinti bei leisti jums atsakyti tiesiogiai ar netiesiogiai bendradarbiauti tiekiant produktus, tarnaujančius tokiems aiškiai amoraliems tikslams kaip, pavyzdžiui, abortas ar eutanazija.

Įvairios farmacinės struktūros, laboratorijos ir liginės, taip pat visi mūsų amžininkai irgi turėtų rodyti solidarumą gydymo srityje, padaryti gydymą bei reikalingiausius medikamentus prieinamus visoms gyventojų grupėms visose šalyse, ypač neturtingiausiems.

Vadovaujami Šventosios Dvasios, farmacininkai katalikai tikėjimo gyvenime ir Bažnyčios mokyme turėtų atrasti elementų, rodančių, kaip savo profesijos kelyje žvelgti į ligonius, kuriems būtina žmogiška bei moralinė paspirtis, kad jie galėtų gyventi viltimi bei surasti vidinių išteklių, padėsiančių gyventi diena iš dienos. Jums taip pat tenka pareiga padėti ir įvairias farmacinės profesijas išitraukiantiems jaunuoliams apmąstyti vis sudėtingesnes jų veiklos bei sprendimų pasekmes. To siekiant, labai svarbu, kad visi katalikų tikėjimo besilaikantys sveikatos apsaugos darbuotojai ir geros valios žmonės suvienytų jėgas jų ugdymui ne tik techniniu lygmeniu, bet ir bioetiniu matmeniu pagerinti, taip pat kartu pasiūlytų tokių ugdymą visai profesijai. Žmogus yra Dievo paveikslas, todėl jis visada turi būti tyrimų bei biomedicinos srityje priimamų sprendimų centre. Sykiu pamatinis lieka prigimtinis pareigos gydyti ligonį principas. Biomedicinos mokslai turi tarnauti žmogui; jei taip nėra, jie tampa nežmoniški ir šalti. Visos mokslinės žinios sveikatos apsaugos srityje ir kiekviena gydymo procedūra privalo tarnauti ligoniui kaip vientisai esybei, turinčiai veikliai dalyvauti savo gydyme, kuris taikytinas gerbiant jo autonomiją. <...>

Konferencija „Religijos vaidmuo asmens socializacijai“

Gruodžio 14 d. Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje vyko respublikinė mokslinė-praktinė konferencija „Religijos vaidmuo asmens socializacijai“, kurią surengė Stasio Šalkauskio kolegija (SŠK). Jos dalyvius pasveikinęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius palinkėjo darbo vaisių Lietuvai ir Bažnyčiai, teigiamai įvertino temos aktualumą susvetimėjusiame pasaulyje, kur tikėjimo jungtis labiausiai iš visų leidžia būti atviriems savo broliams ir seserims. Įžangos žodį taręs SŠK direktorius kun. Arvydas Kasčiukaitis atkreipė dėmesį, jog šia konferencija siekiama prisidėti gvildenant religijos ir religinio ugdymo vaidmenį, kuris dar nėra pakankamas šiuolaikinėje visuomenėje, religija dar nėra įėjusi į žmonių gyvenimą taip, kad jį keistų.

Plenariniame posėdyje 8 pranešimus perskaitė Lietuvos aukštųjų mokyklų – Vilniaus universiteto (VU), Vilniaus pedagoginio universiteto (VPU), Šiaulių universiteto (ŠU), Vytauto Didžiojo universiteto (VDU), Marijampolės kolegijos (MK), Stasio Šalkauskio kolegijos (SŠK) bei Lietuvos katalikų mokslų akademijos (LKMA) mokslo darbuotojai.

Pirmoji pranešėja prof. habil. dr. Vanda Aramavičiūtė (VU) pranešime „Asmens socializacija: esmė ir prasmė“ išsamiai aptarė socializacijos reiškinį, susiedama jį su asmens socialiniu brendimu, visaverčiu įsitraukimu į visuomenės gyvenimą, kuris leidžia neatitolti nuo tautos vertybių ir jas perimti, sėkmingai išspręsti tapatybės problemą, išvengti netikrumo, užkirsti kelią nusikalstamumui. Pasak profesorės, religinių vertybių perėmimas laikomas vienu svarbiausių socializacijos aspektų. Atkreipdama dėmesį, jog socializacija – esminė ugdytojo funkcija, prelegentė pabrėžė, kaip svarbu padėti ugdytiniui atpažinti savo poreikius, atverti prasmingo gyvenimo visuomenėje horizontus.

Prof. habil. dr. Elvyda Martišauskienė (VPU), kalbėdama apie dvasinį ugdymą kaip asmens socializacijos pagrindą, kėlė mintį, jog „tik dvasia laiduoja žmogaus raidą ir galią būti laisvam, nepriklausyti nuo materijos, tapti asmeniu“. Dvasinė dimensija, esanti žmoguje nuo pat pradėjimo, yra neužbaigta duotybė, tad, pasak pranešėjos, turi būti plėtojama visą gyvenimą. Socializacija dvasinio ugdymo pagrindu leidžia tiesti kelius į aukštesnę asmens gyvenimo kokybę, taip pat vesti ir į santykių su Dievu.

Pranešime „Stasio Šalkauskio pilnutinio ugdymo sistema“ dr. Julius Šalkauskas (LKMA) aptarė būdingiausias tėvo prof. S. Šalkauskio pedagogikos principus, ypač svarbius krikščioniškoje visuomenėje, leidžiančius plėtoti visas žmogaus galias. Pasak pranešėjo, būdama ugdymo idealas, ši sistema, ypač dabarties visuomenėje, sunkiai yra įgyvendinama, nors galėtų padėti išbristi iš dabarties vertybinės, kultūrinės ir dvasinės krizės. Dr. J. Šalkauskis apgailestavo, kad tik žinių teikimas nūdien yra svarbiausia ugdymo kryptis. Konferencijos dalyviams – būsimiesiems pedagogams palinkėjo savo darbe remtis krikščioniškąja pasaulėžiūra ir sugebėti išvengti globalizacijos keliamus pavojus.

Prof. dr. Vilijos Targamadzės (VU) pranešime „Alternatyvios bendrojo lavinimo mokyklos sampratos brėžtis“ atsiskleidė, kokiame sudėtingame kelyje yra alternatyvių mokyklų kūrimas Lietuvoje, nors tradicinė mokykla akivaizdžiai negeba patenkinti visų jaunuolių poreikių. Pasak V. Targamadzės, daugybės svarstymų ir apibrėžčių reikalaujantis alternatyvusis ugdymas stokoja metodologinio, pasaulėžiūrinio, filosofinio savo krypties pagrindimo.

Įvilktuvių išskilmės

Gruodžio 8 d. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko įvilktuvių išskilmės. Ši šventė tradiciškai vyksta minint Nekaltąjį Marijos Pasidėjimą. Įvilkti į sutanas bei diakonato ir kunigystės kandidatų skyrimus gavo 5 trečiakursiai: Mindaugas Grenda, Arūnas Kalpakovas, Edgaras Vegys, Mozė Mitkevičius bei Stanislovas Valiukevič. Į išskilmingas šv. Mišias melstis už įvilkamuosius susirinko jų artimieji, kunigai ir dėstytojai. Sutasas pašventino ir skyrimus suteikė Eucharistijai vadovavęs vyskupas Juozas Tunaitis. Pamokslo metu ganytojas susirinkusiems priminė kunigystės pašaukimo svarbą, kviesdamas nuolatos mokytis sekti Kristumi ir, primindamas tos dienos Marijos išskilmę, pabrėžė Marijos bei kitų moterų svarbą Biblijoje. Lotyniškai atliekamomis giesmės liturgiją puošė Bernardinų parapijos choras *Langas*. Po šv. Mišių trečiojo kurso studentai svečius pakvietė į konferencijų salę, kur dėkojo visiems atlydėjusiems juos iki šios dienos ir pakvietė pabendrauti prie vaišių stalo.

-mb-

Jaunimo adventiniai renginiai

Kaišiadoryse

Gruodžio 1–2 d. Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centras Kaišiadoryse organizavo adventinį renginį „Šviesos keliu“, skirtą vyskupijos parapijų jaunimui. Jaunimas iš Bagaslaviškio, Daugų, Elektrėnų, Gegužinės, Kaišiadorių, Palomenės, Širvintų, Vievio, Žaslių ir Žiežmarių parapijų susibūrė giliau pažvelgti į advento prasmę, pasirošti atvira širdimi priimti Jėzų.

Renginio pradžioje Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis sveikino susirinkusį jaunimą bei drąsino ieškoti tikrosios tiesos kelio, o jį atradus ištikimai tuo keliu – Jėzaus keliu eiti. Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centro dvasios vadovas kun. A. Akelaitis drauge su jaunimu žvelgė į advento prasmę ir ragino atverti širdį Jėzui, kuris nori būti mūsų gyvenimo dalimi.

Per susikaupimo valandą po pietų jaunimas žvelgė į savo širdį, stengėsi suprasti, kas teikia jų gyvenimui tikrąjį džiaugsmą, kokie „akmenys“ slegia, o kas yra tik paviršiniai blizgučiai, gilinosi į S. Koeder skaidrę „Aušrinė žvaigždė“.

Vėliau Kaišiadorių katedroje jaunuoliai adoravo Švenčiausiąjį Sakramentą, šlovino Dievą giesmėmis, šventė Atgailos ir Sutaikinimo sakramentą, vakare grupelėmis dalijosi mintimis apie jų šeimos advento laikotarpiu puoselėjimas tradicijas, gilinosi į su adventu susijusius simbolius, jų prasmę. Po to diskutuota, ką jaunimas, grįžęs namo, galėtų savo bendraamžiams pasakyti apie adventą, bendromis pastangomis kurtas advento kalendorius, atskiras advento dienas paženklinančias Šv. Rašto ištraukomis ir žmonių liudijimais.

Sekmadienio ankstų rytą susitikimo dalyviai dalyvavo šv. Mišiose. Prieš išsiskirdami kiekvienas pasiryžo per adventą atlikti konkrečių prasmingų darbų. Apibendrinę susibūrimą, jaunuoliai iškeliavo į savo parapijas dalytis įgyta patirtimi.

-kjc-

Anykščiuose

Lapkričio 30 d. Anykščių A. Vienuolio gimnazijoje prieš adventą įvyko Panevėžio vyskupijos jaunimo susitikimas, kurį organizavo šios vyskupijos Jaunimo centras (VšĮ A. Lipniūno kultūros centras, vadovė Roberta Dabaraitė) bei savanoriai jaunuoliai iš Panevėžio ir Anykščių. Sulaukta per 200 moksleivių iš įvairių vyskupijos regionų, dalyvavo ir svečiai iš Kaišiadorių vyskupijos – jaunimo grupelė iš Širvintų su kun. Egidijumi Kazlausku. Juos pasveikino Anykščių šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos klebonas kan. Stanislovas Krumpļauskas, linkėdamas jaunimui adventinį laukimą atnešti į savo kasdienybę.

Vėliau vyko katechezė „Štai aš jums skelbiu didį džiaugsmą“ (Lk 2, 10), kurią vedė Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaras Vidmantas Bloškis. Jis paaiškino advento prasmę, paminėjo jo ištakas ir pirmosios krikščionių bendruomenės laukimą „Maranata, ateik, Viešpatie Jėzau!“ Adventas – džiugaus laukimo laikotarpis, nes ir ateinantysis yra džiugusmingas. Svečias kunigas linkėjo jaunimui nesustoti, eiti į priekį, nes šis laikotarpis suteikia gyvenimui naują kryptį. Dievas perkeičia mūsų liūdesį. Adventas – žmogaus minties bei darbų posūkis į Dievą.

Susirinkęs jaunimas grupelėmis dalyvavo adventinėje viktorinoje „Lauk žinodamas“. Ją vedė Vilniaus šv. Juozas

Doc. dr. Alma Stasiulevičiūtė (VPU) savo pranešime „Teologiniai akcentai postmodernųjų laikų katechezei“ nūdienos tikėjimo situaciją pavadino liūdna, turėdama galvoje, kad vis mažėja kandidatų tapti dvasininkais ar tikybos mokytojais. Remdamasi teologų kun. A. M. Gneeley ir kun. S. Fausti mintimis, ji kvietė svarstyti, kaip pasiekti svaresnių poslinkių katalikybėje, kad įvyktų pačios religijos „socializacija“, kaip nuo religinių tiesų įrodinėjimo pereiti, ypač su ugdytiniais, prie tikėjimo prasmės žmogaus gyvenime aptarimo, kaip labiau teikti pasauliui mylintį ir dovanojantį Tėvą, optimistiškiau žvelgti į nūdieną, evangelizacijai pasinaudoti pačiais imliausiais amžiaus tarpniais ir kt.

Atsakymą į savo pranešimo „Ar šiandien reikalinga religija?“ klausimą doc. dr. Danė Šlapkauskaitė (ŠU) susiejo su būtinybe turėti tikinčių tautos vadų, klausančių Dievo ir savo vidaus. Pranešėja priminė prof. P. Dovydaičio, P. Kuraičio, S. Šalkauskio indėlių formuojant tautos elitą, pabrėžė, jog ir tautos lyderiams reikia rekolekcijų, dvasinio stabtelėjimo akimirku, galbūt galėsiančių duoti teigiamų poslinkių visuomenės gyvenime.

Į evangelinius Marijos ir Mortos – kontempliacijos ir krikščioniško aktyvumo – paveikslus pranešime „Marijos ir Mortos vaidmuo socialiniame kontekste“ gilinosi dr. Bronė Gudaitytė (VDU, SŠK). Savo mintis grįsdama kardinolo T. Špidliko SJ ir vokiečių mistiko Eckharto išvalgomis, Mortos ir Marijos įvaizdžius atskleisdama kaip dvi krikščioniškojo gyvenimo galimybes – veikti dėl Dievo ir kontemplanuoti jį savo širdyje, pranešėja kvietė nesusitapatinti su kasdienybe, laikiniais dalykais, kurie veda tolyn nuo Dievo. Pasak dr. B. Gudaitytės, tik kiekvienam atradus Dievą savo širdyje, keičiant savo vidų, keisis ir visuomenė: Dievas gims ir joje.

Dr. Živilės Advilonienės (MK, SŠK) pranešimo „Religinės patirties ir praktikos raiška Lietuvoje XX–XXI a. sandūroje: katalikybės atvejis“ pagrindą sudarė atlikto tyrimo apibendrinimas. Pranešėja supažindino su statistikos duomenų, žiniasklaidos priemonių ir giluminio interviu tyrimo išvadamis ir teigė, jog religinių patirčių analizei visuomenėje neskiriama dėmesio, katalikybės socializacijos lygmuo yra žemas, žiniasklaida, visiškai neanalizuodama Bažnyčios požiūrio į gyvenimo reiškinius, pateikdama negatyvius Bažnyčios gyvenimo aspektus, daro neigiamą poveikį religijos socializacijai.

Po pietų konferencijos darbas vyko dviejose sekcijose. Pirmojoje aptartas socializacijos pagrindas – asmens dvasinis ugdymas; antrojoje analizuoti skirtingų socialinių grupių, programų, projektų ypatumai kaip socializacijos prielaidos. Sekcijose 13 pranešimų perskaitė mokymo įstaigų, valstybinių bei Bažnyčios institucijų atstovai.

Apibendrinama pirmosios sekcijos darbą jos pirmininkė dr. Ž. Advilonienė išskyrė dokt. Vilijos Karaliūnaitės (SŠK, VDU) iškeltus socializacijai būtinus krikščioniškojo bendravimo principus, dokt. Gražinos Čiuladienės (VU) atliktą konfliktų sprendimo analizę ir konstruktyvumo būtinybę pabrėžiančias išvadas, Jūratės Stučinskaitės (*Gyvenimo ir tikėjimo institutas*) pasiūlytas Šv. Ignaco *Dvasinės pratybas* kaip būdą asmeniui augti. Šioje sekcijoje taip pat pristatyti atnaujinti ir neseniai LR Švietimo ir mokslo ministerijai pateikti etikos mokymo standartai (mgr. Vida Balickienė, MK), supažindinta su tikybos ir etikos pamokas lankančių mokinių požiūrio į specialiujų poreikių vaikus išvadamis (dokt. Agnė Brandišauskienė, Vilniaus kolegija), taip pat su trijų kolegijų bendruomenių dorovinių vertybių tyrimo rezultatais (mgr. Nijolė Meškeliene, Kauno kolegija), paanalizuotas SŠK darbuotojų mgr. Laimos Ašmenienės ir dr. Dalios Verbylaitės atliktas mokinių, mokytojų ir visuomenės požiūrio į tikybos mokymą

Lietuvoje tyrimas, atskleidęs, jog be priartėjimo prie Dievo, šeimos vertybių skiepijimo tikybos mokymas dalies visuomenės tebesiejamas su rengimu sakramentams.

Dr. Br. Gudaitytės vadovaujamoje antrojoje sekcijoje skaityti pranešimai apėmė visų amžiaus grupių socializacijos ypatumus bei tikėjimo vaidmenį. Vaikų pastoraciją aptarė Gerda Petrauskaitė iš Kauno senamiesčio vaikų dienos centro, KMU kapelionas kun. Ričardas Banyš kalbėjo apie Sutaikinimo sakramento vietą jaunimo dvasinių vertybių skelbėje. Įvairių jaunimo pastoracijos galimybių, tarp jų ir tarnavimą vargšams, pasiūlė Rasa Palaimaitė (VU). Inesė Ratnikaitė (ŠU) apibendrinio tirtą būsimųjų dvasininkų ir įkalintųjų požiūrį į religiją ir maldą šeimoje. Dokt. Mindaugas Juozas Advilonis atkreipė dėmesį, jog katalikų iniciatyva ir veikimas įkalinimo vietose aiškiai per menki. *Pilnų namų* bendruomenės atstovas mgr. kun. Donatas Šukys siūlė išpažintį kaip konkrečią ir veiksmingą pagalbą priklausomybę turintiems asmenims. Lietuvos *Caritas* darbuotojos Jūratė Matikovienė ir Sigita Liatekė aptarė senų žmonių socialinės izoliacijos priežastis, pristatė *Caritas* projektus socialinėje srityje.

Pakankamai plačiai socializacijos ir religijos santykių atskleidusiems konferencijos pranešėjams ir visiems dalyviams dėkodama organizacinio komiteto pirmininkė dr. Dalia Verbylaitė (SŠC) išsakė mintį, jog Bažnyčios socialiniame darbe nepaprastai svarbūs būtų socialinės pastoracijos darbuotojai, tikėjimo ir socialinių įgūdžių pagrindu galintys teikti visuomenei daugiau šviesos.

-kasp-

Konferencija apie šeimos skurdo problemas

Gruodžio 5 d. Panevėžyje surengta Panevėžio vyskupijos *Caritas* surengta respublikinė konferencija „Šeimos skurdas šiandienos Lietuvoje“. Proga šiam renginiui aktualia tema davė Panevėžio vyskupijos *Caritas* „Vaikų ir jaunuolių užimtumo centro“ minima 10 metų sukaktis.

Ryte konferencijos dalyviai ir svečiai meldėsi Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje. Šv. Mišias koncelebravo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, Lietuvos *Caritas* generalinis direktorius kun. Robertas Grigas ir Panevėžio vyskupijos *Caritas* direktorius kan. Petras Baniulis. Įžangos žodyje vyskupas J. Kauneckas pabrėžė karitatyvinių darbų svarbą autentiškam krikščionio gyvenimui. Ganytojas taip pat tarė ir sveikinimo žodį Panevėžio savivaldybės salėje vykusioje konferencijoje.

Dalyvius pasveikino Panevėžio vicemeras Petras Luomanas, apie SADM numatomą paramą vaikams auginančioms šeimoms papasakojo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovė Vilija Montrimienė. Paskaitą „Krikščioniškųjų ir žmogiškųjų vertybių ugdymas šeimoje kaip atsakas į aktualiausias šiandienos visuomenės problemas“ skaitė šeimotyro magistrė, Marijos tarnaičių vienuolijos sesuo Vitalija Federavičiūtė PAMI. Kun. Robertas Grigas savo paskaitoje „*Caritas* pagalbos tinklas pasaulyje ir Lietuvoje“ supažindino su bažnytinių karitatyvinių bendrijų istorija bei šiuolaikine struktūra, o Lietuvos *Caritas* „Slauga namuose“ projekto vadovė Jūratė Matikovienė pristatė *Caritas* patirtį savo pranešime „Skurdo politika Lietuvoje ir Europoje“ (p. Matikovienė kaip Lietuvos *Caritas* atstovė dalyvauja Europos *Caritas* CONCEPT programos ekspertų grupėje ir LR skurdo stebėsenos grupės darbe). Lietuvos *Caritas* pagalbos šeimoms projekto koordinatorė Aušra Budėjienė pasidalijo išvalgomis, sukauptomis padedant vargstančioms šeimoms. Konferenciją užbaigė Panevėžio vys-

po kunigų seminarijos klierikai: Dainius Matiukas, Nerijus Papirtis ir Regimantas Tubelis. Pirmiausia grupelės prisistatė: dainuota, giedota, šokta, samprotauta apie Dievą ir adventą. Vėliau visi tikrinosi žinias apie adventą, prisiminė papročius, laukimo reikšmę ir prasmę, rengė mini spektaklius.

Jaunimui buvo pasiūlyta filmų apie Lietuvos Jaunimo dienas (Klaipėda, 2007), Taizė jaunimo susitikimą (Zagrebas, 2006) peržiūra, mokytiš šlovinimo ir giesmių, pokalbis su kunigu „Ko mes laukiame?“, žaidimų ir šokių klubas, pažintis su Anykščiais.

Vakare jaunimas Anykščių bažnyčioje šventė Eucharistiją drauge su Panevėžio vyskupu Jonu Kaunecku ir kunigais St. Krumpliausku, J. Jasėnu, E. Kazlausku, V. Bloškiu, M. Šakiniu, S. Kasmausku. Giedojo jungtinis jaunimo choras, vadovaujamas Elnos Stasiūnaitės.

Susitikimas baigtas krikščioniškos muzikos vakaru. Jame svečiavosi grupė GYVAI. Pabaigoje jaunimas dar drauge pasimeldė, pagiedojo, o kun. Mindaugas Kučinskas dalyvius palaimino ir palinkėjo viltingai ir prasmingai pasinaudoti susitelkimo laikotarpiu, nešančiu vidinę ramybę ir darną. Kiekvienam vyskupijos dekanatui padovanota po žvakę, simbolizuojančią laukimą ir adventinį susitelkimą.

-kjj-

Seminaras apie paauglių seksualinį elgesį

Gruodžio 11 d. Kauno jėzuitų vienuolyno salėje vyko Katalikų tėvų asociacijos ir Nacionalinės katalikiškųjų mokyklų asociacijos surengtas seminaras „Paauglių seksualinio elgesio ir meilės samprata“, kurį vedė knygos „Meilės pamokos, kad nemylėtume kaip idiotai“ autorius mokytojas-educologas Ričardas Pagojus. Autorius kviečiamas vyksta į įvairias Lietuvos mokyklas kalbėti su paaugliais apie jautrias meilės, seksualumo ir pasirengimo šeimai problemas. Šį kartą autorių pakvietė tėvai ir mokytojai, prašydami pasidalyti savo darbo ir bendravimo su paaugliais patirtimi. Ričardas Pagojus glaustai pristatė paaugliams skirtų seminarų turinį ir akcentavo, kad labai didelę įtaką jaunam žmogui turi šeima – tėvų tarpusavio santykis – bei žiniasklaidos formuojami

stereotipai. Tačiau jis paneigė plačiai paplitusį mitą, kad dauguma vyresniųjų klasių moksleivių gyvena aktyvų lytinį gyvenimą. Jo nuolatos kartojami ir Vilniaus pedagoginio universiteto docentų atlikti tyrimai parodė, kad Lietuvoje apie 30 proc. vyresniųjų klasių moksleivių bent kartą turėjo lytinius santykius. Apie meilę Ričardas kalba remdamasis krikščioniška pasaulėžiūra, jis įvardija ją kaip jausmų, pažinimo ir elgesio visumą. Cituodamas Scottą Pecką, seminaro vedėjas sakė, kad „mes ne privalome mylėti, bet pasirenkame meilę“. Praktinė seminaro dalis buvo skirta aptarti klausimams, kuriuos dažniausiai pateikia paaugliai susitikimo su knygos autoriumi metu.

-sa-

Muzikos festivalis „Sielos“

Lapkričio 17 d. Kaune šeštą kartą surengtas šiuolaikinės krikščioniškosios muzikos festivalis „Sielos“. Festivalio teorinė dalis vyko VDU Katalikų teologijos fakultete. Aštuonių teminių seminarų pranešėjai atstovavo koncertinėje programoje dalyvavusioms grupėms. Jie kvietė susipažinti su krikščioniškosios muzikos istorija, pasakojo apie dainų ir giesmių sukūrimą bei ragino apmąstyti savo asmeninį santykį su muzika.

Koncertinė festivalio dalis vyko VDU didžiojoje salėje, kurioje sunkiai tilpo klausytojai, atvykę iš visos Lietuvos. Sveikinimo žodį tarė šių metų festivalio globėjas Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Ganytojas pasidžiaugė, matydamas tiek daug tikinčio jaunimo. Koncertinėje programoje dalyvavo keliolika krikščioniškosios muzikos grupių, atliekančių kūrinius įvairiais stiliais. Organizatoriai įteikė apdovanojimą „už nuopelnus krikščioniškajai muzikai“ grupės QUEST RISING vokalistui Benui Ulevičiui, sukūrusiam festivalio „Sielos“ himną.

-sa-

Paminėta titulo suteikimo sukaktis

Gruodžio 10 d. Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje paminėtos Smilgių šv. Jurgio parapijos klebono Broniaus Antanaičio ir Rokiškio šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos altaristo Petro Žiuželio kanauninko titulo

kupijos *Caritas* atstovė, mokytoja metodininkė Daiva Žukauskienė, supažindinusi su *Caritas* „Vaikų ir jaunuolių užimtumo centro“ istorija ir dabartimi. Konferencijos dalyviams įteikti Panevėžio pedagogų švietimo centro kvalifikacijos kėlimo pažymėjimai.

Po konferencijos paskaitininkai ir klausytojai buvo pakviesti į viešbutyje „Panevėžys“ vykusią „Vaikų ir jaunuolių užimtumo centro“ lankytojų meno darbų parodą. *Caritas* bendradarbiams, valstybės ir savivaldos įstaigų atstovams, svečiams vaikai suvaidino jaukų spektakliuką, po to visi apspito bičiuliškų vaišių stalą su dešimtmečio pyragu, dovanomis ir miniatiūrinių fejerverkų liepsnelėmis.

Panevėžio vyskupijos *Caritas* „Vaikų ir jaunuolių užimtumo centrą“ lanko apie 70 vaikų iš įvairius sunkumus patiriančių šeimų. Lankytojų amžius – nuo 7 iki 14 metų. Centre dirba etatinė socialinė darbuotoja, vaikų bendravimo ir kūrybinius įgūdžius lavinti padeda socialinė pedagogė, dramos ir keramikos darbų mokytojos. Centro lankytojai čia atlieka mokyklinius namų darbus, gauna šiltus pietus, lanko tikslinius šokių, sporto, dailės terapijos būrelius, drauge pamini katalikiškas ir tautines šventes, kuria savosios bendruomenės švenčių tradicijas. Prireikus vaikai ir paaugliai konsultuojami jiems rūpimais klausimais, paremiami materialiai, higienos ir mokykliniais reikmenimis.

-lci-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Gruodžio 5 d. Vilniuje įvyko eilinis Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Jam pirmininkavęs Vilniaus arkivyskupas kardinolas A. J. Bačkis iš pradžių paragino pirmiausia advento metu būti vieni kitiems atlaidiems ir supratingiems. Jis pats, kaip priimta prieš Kalėdas, atsiprašė už visa, kas buvo ne taip, ir ragino visus gyventi Kalėdų atnešama susitaikymo dvasia.

Kurijos kancleris kun. R. Doveika paskelbė lapkričio 26 d. pasibaigusių Kunigų tarybos rinkimų rezultatus. Rinkimuose balsavo 120 iš 160 balso teisę turinčių kunigų. Į Kunigų tarybą, atsižvelgdamas į balsavimo rezultatus ir vadovaudamasis Kanonų teise, Vilniaus arkivyskupas paskyrė šiuos kunigus: E. Rydziką, R. Doveiką, H. F. Fischerį, V. Volodkovičių, G. Grušą, V. Girdžiušą, V. Smagurauską, M. Čeponį, V. Gorlickį, J. Kasiukevičių, L. Virbalą, Ž. Kuziną. Į šią Tarybą pagal pareigas įeina ir Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. R. Šalaševičius. Pirmieji 7 išvardyti kunigai sudaro ir Konsultorių tarybą. Pirmajame Kunigų tarybos posėdyje, įvykusiame gruodžio 13 d., svarstytas Lietuvos Vyskupų Konferencijos nutarimas dėl Mišių stipendijų ir kunigų išlaidų, kuris turi būti taikomas atsižvelgiant į vyskupijos situaciją.

Susirinkime kalbėjęs Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* direktorius L. Kukuraitis dėkojo už pernai per *Caritas* organizuotą akciją „Gerumas mus vienija“ surinktas lėšas ir pranešė, kur jos buvo panaudotos. Jis kvietė kunigus ir šiomet atsiliepti į šią akciją ir advento III sekmadienio rinkliavą skirti socialiniams reikalams.

Kardinolas priminė, jog Bažnyčia palaiko šiuo metu Seime svarstomą valstybinę šeimos koncepciją, ir pabrėžė būtinybę įvairioms pasauliečių organizacijoms ir draugijoms rašyti šią koncepciją remiančius laiškus Lietuvos prezidentui, Vyriausybei ir Seimui.

Susirinkime buvo paskelbta, kad nuo ateinančių metų bus pildomas naujas finansinės ataskaitos formuliaras. 2007 m. finansines ataskaitas reikia

pildyti dar pagal seną pavyzdį. Jas, taip pat ir užpildytas sielovadinės veiklos anketas, kunigai prašomi pristatyti į kurią iki vasario 1 d. Taip pat pranešta, kad yra atspausdintas naujas Biblijos skaitinėlių „Dievas kalba savo vaikams“ tiražas. Jų galima įsigyti kurijoje. Žurnalo „Bitutė“ redakcija prašė kunigus pagelbėti platinti šį leidinį vaikams ir apdovanojo aktyviausiai prie to prisidedančius klebonus.

-kžv-

Žagarėje švęsti Šv. Barbaros atlaidai

Gruodžio 2 d., pirmąjį advento sekmadienį, Žagarėje švęsti Šv. Barbaros atlaidų susirinko tiek žagariečiai, tiek svečiai iš įvairių Lietuvos kampečių. Įvairiomis progomis atvykstančiais svečiais žagariečiai jau nesistebi. Nuo 2005 m., kai Šiaulių katedroje buvo pradėta Barbaros Žagarietės beatifikacijos byla ir apie Barbaros užtarimu gautas malones imta kalbėti akademinėje erdvėje, nedideliame pasienio miestelyje kartkartėmis apsilanko įvairių svečių, organizuojamos ekspedicijos, maldingos kelionės. Lapkričio 25 d. Žagarėje svečiavosi Kauno palaimintojo Jurgio Matulaičio parapijos grupė. „Šeimos“ klubo nariai su šeimomis dalyvavo šv. Mišiose, bendravo su Žagarės parapijos klebonu Rimantu Žaromskiu, vaikščiojo Barbaros takais, meldėsi jos kriptoje. Grupę lydėjo kun. Kazimieras Ambrasas SJ. Jis dar autobuse maldininkus supažindino su Barbaros Žagarietės biografija, vasarą vykstančiomis ekspedicijomis, kurių metu renkama medžiaga beatifikacijos bylai.

Į atlaidus atvyko ir ekspedicijose dalyvavę įvairių sričių mokslininkai iš Lietuvos universitetų bei Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio paskirti Dievo tarnaitės Barbaros Žagarietės beatifikacijos bylos tribunolo nariai. Iškilmės prasidėjo naujojoje Žagarės bažnyčioje atvykus Šiaulių ganytojui. Iš čia vyskupo vadovaujama procesija su giesmėmis patraukė prie senosios Šv. Petro ir Pauliaus bažnyčios, kurioje aukotos šv. Mišios. Jas parapijos klebonas Rimantas Žaromskis pradėjo pamąstymu apie adventą – laiką, kai pasiilgstame šviesos, mokomės ją branginti ir dėkoti už ją pasaulio Kūrėjui. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis simboliškai uždegė pirmąjį advento žvakę, kuri, klebono teigimu, liudija bendruomenės troškimą priimti Jėzų į savo širdis. Per pamokslą kun. Kazimieras Ambrasas SJ sugretino pirmaisiais krikščionybės amžiais gyvenusią šventąją Barborą su žagariečių mylima Dievo tarnaite Barbora Umiastauskaite-Žagariete. „Viena – pirmųjų krikščionybės amžių didiko dukra nenorėjo tekėti už stambeldžio, nors garsios kilmės didžiūno. Tėvas uždarė ją į bokštą, o nukirsdinęs paskelbė, kad perkūnas ją nutrenkęs. Mūsų šv. Barbora Umiastauskaitė taip pat kilmingos šeimos dukra, taip pat nuo grėsmingo tėvo besigindama žuvo“, – sakė tėvas Kazimieras.

Po šv. Mišių, iškilmingos procesijos aplink bažnyčią bei nuoširdžios maldos kriptoje buvo surengtas Šiaulių vyskupo, ekspedicijos dalyvių, DTBŽ beatifikacijos bylos tribunolo narių susirinkimas. Buvo aptarta beatifikacijos bylos proceso eiga, pasidžiaugta padarytais darbais, publicistikoje bei moksliniuose leidiniuose pasirodžiusiais straipsniais, tartasi dėl laukiančių darbų.

-irat-

suteikimo 50-osios metinės. Šį titulą minėtiems kunigams ir kun. Leopoldui Pratkeliui (jis tapo Panevėžio kapitulos prelatu) 1957 m. gruodžio 18 d. suteikė Panevėžio vyskupas Kazimieras Paltarokas.

Susirinkę kunigai, kanauninkai drauge su Panevėžio vyskupais ordinaru Jonu Kaunecku ir emeritu Juozu Preikšu šventė Eucharistiją. Ganytojas per pamokslą kalbėjo apie šių kunigų uolumą, entuziazmą ir apaštališką dvasią bei tvirtą tikėjimą. Ganytojas padėkojo vysk. J. Preiksui, kuris savo ganytojiško darbo laikotarpiu Panevėžio vyskupijoje atnaujino katedros kapitulą ją papildydamas naujais kanauninkais. Po šv. Mišių generalvikaras kun. Robertas Pukenis trumpai priminė jubiliatų biografijas, nušvietė atliktų darbų svarbą. Jubiliatų sveikino vysk. J. Preikšas, dėkodamas už bendradarbiavimą. Jis paminėjo, kad kun. P. Žiuželis yra jo kurso draugas, puikus bičiulis. Kan. Br. Antanaitis prisiminė savo sielovadinio darbo akimirkas. Iškilmės baigtos bendrais pietumis.

Kan. P. Žiuželis daugelį metų dėstė įvairias Šv. Rašto disciplinas Kauno kunigų seminarijoje. Kan. Br. Antanaitis (dabar apaštališkasis protonotaras) yra buvęs Vilniaus vyskupo K. Paltaroko sekretoriumi, Panevėžio vyskupijos, o vėliau ir Vilniaus arkivyskupijos kancleriu, metus ėjo Kauno seminarijos vicerektoriaus pareigas.

-kjj-

APSIREIŠKIMAS, REIKALAUJANTIS TIKĖJIMO

Viešpaties Apsireiškimas (Trys Karaliai)
Iz 60, 1–6; Ef 3, 2–3a.5–6; Mt 2, 1–12

Pranašo Izaijo minima Jeruzalė yra Kristaus nušviesta Bažnyčia. Šios šviesos siekia karaliai, į ją keliauja tautos paaukoti brangiausių dovanų. Panašiai 72 psalmėje pranašaujamas teisingasis Karalius, kuriam kiti reikš pagarbą. Nors visuotino tautų sambūrio vizija pranašo siejama su konkrečia vieta, kiekviena vietinė Bažnyčia per Eucharistijos šventimą tampa visuotinio šlovingo sambūrio vieta.

Apaštalas Paulius Laiške efeziečiams rašo apie „malonės tarnybą“. Tiesiogine prasme tai yra tarnystės malonė, iš Dievo gauta misija. Ši malonė buvo tarsi „nuleista“ iš aukštybių, jam pačiam to visai nesitikint. Tai yra būdinga pranašo pašaukimui. Platesne prasme galime numanyti, jog šventasis Paulius jaučiasi esąs skolingas kitiems už tai, ką yra gavęs iš Dievo. Kiekvienos Dievo dovanos atžvilgiu galioja ši nuostata: tai drauge atsakomybė ir dalijimasis su kitais. Galime pastebėti svarbų dalyką: anksčiau Paulius buvo kovingas ir aršus žydų tikėjimo gynėjas, tačiau po patirties kelyje į Damaską tampa Kristaus apaštalu. Jo veikla netenka ankstesnio agresyvumo, triumfalizmo, nepakantumo. Nuo šiol jis veikia Kristaus pavyzdžiu per meilę, siekdamas perteikti kitiems tai, kas jam pačiam buvo atskleista asmeniškai susitikus Viešpatį.

Slėpiniu arba paslaptimi paprastai vadiname tai, kas mums nepažįstama ar nepasiekiamo protu. Pauliaus laiškuose žodis „paslaptis“ reiškia Dievo planą išgelbėti žmones Jėzuje Kristuje. Dievas laipsniškai atskleidė šį planą žmonijai. Tai galioja ir mums šiandien. Šventoji Dvasia vidujai ir tolydžio vis labiau atskleidžia, kas yra Jėzus mums ir visai žmonijai.

Evangelijoje pasakojami įvykiai Marijai ir Juozapui buvo jų tikėjimo patvirtinimas, tačiau drauge ir naujas išbandymas. Išminčiai iš Rytų įžvelgė Marijos pagimdytame kūdikyje Dievo Sūnų. Tačiau tuo nelengva tikėti: koks jis Dievo Sūnus, jei suvystytą į vystyklus kūdikį reikia skubiai gelbėti nuo pasaulio galingųjų rankos? Nejaugi tai tėsis amžinai ir teks drauge su juo slėptis nuo pavojų? Tai kankinanti pranašystė apie Jėzaus gyvenimą. Marija jaučia išpranašautą kalaviją savo širdyje, juo atveriamos daugelio žmonių mintys, kurios aiškiai yra blogos.

Jėzų aplankę Rytų šalies išminčiai atvyko ir išvyko kaip klajokliai, nepalikę pėdsako. Jų pasirodymas lieka epizodinis, tarsi neturintis įtakos tolesniam Jėzaus gyvenimui. Tačiau susitikimas su išminčiais yra simboliškai reikšmingas: čia Jėzus pasirodo kaip Viešpats ir tautų Gelbėtojas. Išmintingi ir turtingi svetimšaliai išminčiai neklysdami randa kelią ir suklumpa jiems nepažįstamo, bejėgio, vargingo vaikelio akivaizdoje. Eidami pagal žvaigždės rodomą kelią jie nebijo apsirikti, nemano, patikėję klaidingais apskaičiavimais. Išminčiai tiesiog tiki. Šis tikėjimas vertas kelionės rizikos ir didelių lėšų. Jų kelionės tikslas – pagarbinti Viešpatį, tokiu būdu apsireiškiantį žmonijai. Rytų išminčiai dovanoja dovanas, neturinčias praktinės naudos vaikelio gyvenimui. Šios dovanos išreiškia nuoširdų garbinimą; simbolinis jų reikšmingumas nepalyginamai pranoksta medžiaginę vertę.

Jėzaus viešpatavimo apreiškimas drauge atskleidžia ir šio viešpatavimo ribas. Jėzus negalėjo pakeisti žiauraus karaliaus Erodo širdies, nors Erodui buvo siunčiami išmintingi, kilmingi ir įspūdingi pasiuntiniai. Viešpats negali pakeisti kareivių širdžių, kurie aklu ir žiauriu klusnumu vykdo įsakymą išžudydami vaikelius. Viešpats negali pakeisti aukštųjų kunigų nei Rašto aiškintųjų širdžių: jie geriau žino, kur turėjo gimti Mesijas. Jie mintinai moka pranašo Michėjo eilutes, gali jas greitai ir neklysdami pacituoti, tačiau nesistengia atverti širdžių ir patyrinėti, gal lauktasis Mesijas jau yra gimęs. Aukštieji kunigai ir Rašto aiškintojai bijo niekuo nepasitikinčio ir jokių žiaurumų nevengiančio Erodo. Mesijo pasirodymas būtent Erodo valdymo metais politiškai sukomplikuotą jų padėtį.

Tokia buvo Viešpaties apsireiškimo tikrovė: žvaigždė atrodo paslankesnė, negu užkietėjusios žmonių širdys. Jėzaus viešpatystė sukelia žmonių pasipriešinimą, nepanaikina netikėjimo, nenoro, išsisukinėjimų. Jėzui tenka iškęsti žmonių pasipriešinimą. Vaikelio Jėzaus atžvilgiu jau galioja žodžiai, kuriuos vėliau nukryžiuotam ant kryžiaus jam ištars priešai: „Kitus išgelbėdavo – tegu pats išsigelbi.“ Šiandien jis išvengia smurto, nes jo valanda dar neatėjusi.

KLUSNUMO KRIKŠTAS

Jėzaus Krikštas (A)

Iz 42, 1–4.6–7; Apd 10, 34–38; Mt 3, 13–17

Krikštu prie Jordano atveriamas naujas Jėzaus gyvenimo tarpsnis. Vaikystei ir paauglystei prabėgus nuošaliai gyvenant Nazarete, dabar prasideda jo viešoji pasiuntinybė. Jėzus pasirodo viešumoje tarp minių, atėjusių prie Jordano krikštytis pas Joną Krikštytoją. Nazareto dailidės sūnaus tikrąjį pašaukimą atskleidžia Dievo Dvasia ir balsas iš dangaus.

Atsižvelgdami į ankstyvą žmonių brandą Rytų šalyse, jų papročius anksti pradėti vedybinį gyvenimą, galime manyti, jog trisdešimties metų amžius, palyginti, vėlyvas pradėti viešąją veiklą. Tačiau Jėzus nesirinko laiko savo nuožiūra, tiesiog atėjo jo valanda, Dievo valanda. Ateidamas pas Joną Krikštytoją jis drauge sustiprina jo pradėtą dvasinį sąjūdį ir Jono pasiuntinybę. Jėzaus ir Jono veikla sudaro vienovę, į ją reikia žvelgti iš mesijinės perspektyvos. Pirmtakas varo vagą, nukreipdamas reikiama linkme, tai vėliau tęsia pats Jėzus: „Atsiverskite, nes priarti-no dangaus karalystė.“

Iš karto Jonas nesiryžta krikštyti Jėzaus. Jo akivaizdoje jis išgyvena vaidmenų ir prioritetų prieštarą. Kam Jėzui reikia nuodėmių atleidimo krikšto – juk jis yra Dievo šventasis. Tačiau Jėzus nurodo Jonui, jog jiems abiem dera „atlikti, kas reikalinga teisumui“, ir vykdyti Dievo valią. Taip įvyksta pranašiškas simbolinis veiksmas: Jėzus priima ant savo pečių pasaulio nuodėmes ir leidžiasi už jas panardinamas Jordane. Taip išpranašaujama jo kančia ir mirtis.

Toliau evangelistas Matas pasakoja nuostabius įvykius, nutikusius po Jėzaus krikšto. Jie nurodo tai, kas neregima ir dieviška. Matas pabrėžia, jog po krikšto Jėzus tuoj pat išlipo iš vandens. Iš pasakojimo atrodo, kad tai nebuvo įprasta. Galima numanyti, kad paprastai naujai pakrikštytasis duodavo pažadą, kaip toliau gyvens. Jėzui to nereikėjo. Kita vertus, gal evangelistas Matas norėjo pavaizduoti, jog tuoj po Jėzaus mirties seks prisikėlimas. Visi įvykiai nukreipti į Jėzų kaip centrą. Virš Jėzaus ir dėl jo atsivėrė dangus. Pažvelgęs į dangų – kaip dažnai darydavo melddamasis – žvilgsniu jis sutiko dangiškąjį Tėvą. Jėzus yra visiškai viena su Tėvu. Jėzus mato, kaip ant jo nužengia Dvasia kaip Tėvo dovana, suteikianti jam galią veikti pasaulyje.

Iš dangaus kalba Tėvas, kuris vienintelis iš tikrųjų žino, kas yra Sūnus. Sūnus per krikštą išpažino norintis įvykdyti Dievo valią, jis nusižemino lygindamasis su nusidėjėliais. Dabar Tėvas išpažįsta Sūnų, tuo jį išaukštindamas. Prieš tai Jėzus buvo tik vienas iš minios. Dabar tampa aiškus jo išskirtinumas.

Kadangi įvykiai po Jėzaus krikšto sutelkti į jo asmenį, tikėtina, jog Tėvo kalba yra tiesioginė, panašiai kaip ją perteikia kiti evangelistai: „Tu mano mylimasis Sūnus, tavim aš gėriuosiu“ (plg. *Mk 1, 11*). Pagal anuometinę kalbos vartoseną „mylimasis Sūnus“ yra vienintelis, galintis priimti Tėvo meilę. Senajame Testamente Dievo tauta arba žydų karaliai taip pat vadinami „Dievo sūnumis“, tačiau šis pabrėžtinai skelbimas apie vienintelį Dievo Sūnų iš esmės pranoksta ankstesnius palyginimus. Jis nurodo slėpinį, kurį Jėzaus mokiniai, o po jų kiti krikščionys tik tolydžio palengva atskleidė.

Pasakojimas apie Kristaus krikštą gali mums padėti susimąstyti apie savo krikščioniškąjį gyvenimą. Daugelis iš mūsų buvome pakrikštyti kūdikystėje ar vaikystėje, tik vėliau sąmoningai suvokėme krikšto prasmę per katechezę. Yra žmonių, kurių religinė ištikimybė grindžiama labiau pasyviai įgytais įpročiais, negu sąmoningu ir valingu tikėjimo pasirinkimu. Krikšto metu mes atsižadame nuodėmės ir išpažįstame Jėzų Kristų. Tapdami krikščionimis tampame Dievo vaikais, taip pat kitų krikščionių broliais ir seserimis.

Jėzaus krikšto įvykiai kartojasi vis naujų krikščionių gyvenime. Dangus iš naujo atsiveria virš pakrikštytųjų, iš dangaus nužengusi Dievo Dvasia pripildo žemę meilės ir ramybės. Skamba slėpiningas girdimas, tačiau neregimas balsas. Balsas aidis iš slėpiningų aukštybių ar tyliai byloja širdies gelmėje – tai Dievo balsas. Po krikšto Jordane vykdydamas savo viešąją tarnystę Jėzus sušuko: „Aš turiu būti pakrikštytas krikštu ir taip nerimstu, kol tai išsipildys!“ (*Lk 12, 50*). Čia jis kalbėjo apie mirtį ant kryžiaus kaip aukščiausią klusnumo išraišką. Mes šia proga taip pat galime paklausti savęs, ar kasdieniame gyvenime trokštame įvykdyti Tėvo valią. Mūsų gautasis Krikštas kreipia mus į galutinį krikštą, kuriuo išstarsime galutinį „taip“ Tėvui.

„AŠ JO NEPAŽINOJAU“

2 eilinis sekmadienis (A)

Iz 49, 3.5–6; 1 Kor 1,1–3; Jn 1, 29–34

Jėzus ateina pas Joną Krikštytoją, tačiau pats nieko nesako. Už jį turi kalbėti Jonas. Jonas pristato Jėzų žmonėms ir jį paliudija. Kodėl Jėzus pats to nedaro? Žinoma, Jėzaus liudijimas apie save tautiečiams nebūtų įtaigus ir veiksmingas. Tačiau, be kita ko, Jėzus nenorėjo primesti žmonėms savo apreiškimo, jis palengva įvesdina į savo asmenybės slėpinį. Nuo daugelio akių jį dengia tamsus nesupratimo šydas, tolima priešiškos išankstinės nuostatos, nepagrįstos spėlionės. Jėzus skelbia ne pats save, bet savo Tėvą ir jo karalystę, kuri reiškia naują gyvenimą pagal Dievo valią. Jėzus nori būti atpažįstamas pirmiausia netiesiogiai, per kitų liudijimą, jis veikia neafišuodamas savo misijos. Tai kelia tam tikrą pavojų, jog žmonės gali jo nepažinti. Jonas Krikštytojas, pažinęs Jėzų nuo jaunystės (juk jie buvo giminaičiai), sako: „Aš jo nepažinojau.“ Jonas Krikštytojas, būdamas tik pusmečiu vyresnis už Jėzų, paliudija, jog Jėzus yra už jį ankstesnis. Jonas Krikštytojas turi omenyje esminį prioritetą, jis nurodo Jėzaus asmens atgamtinį slėpinį. Jonui prireikė ypatingo dieviško apreiškimo pažinti Jėzų. Mes taip pat Jėzų pažįstame tik tuomet, kai mums Tėvas apreiškia savo Sūnų. Savo pačių jėgomis negalime pasisavinti Jėzaus asmens, tai turi būti padovanota. Mums reikia, kad apie Jėzų liudytų jį pažįstantys ir sąžiningi liudytojai. Jonas Krikštytojas, apaštalai ir evangelistai, vyskupai, kunigai ir brandaus tikėjimo krikščionys turi mums jį paliudyti. Kas jų klauso, klauso Kristaus. Taip suvokiame Kristų ne tik kaip istorinę asmenybę, bet ir per dviejų tūkstantmečių jo mokinių patirtį. Krikščioniškasis gyvenimas išstumiamas iš daugelio viešojo gyvenimo sričių ir daugeliui tampa nesuprantamos krikščionims įprastos sąvokos. Mes, tikintieji, savo ruožtu net nebepastebime, kokios jos ypatingos ir nesuprantamos nepažįstantiems krikščionybės. Jonas Krikštytojas rodo į Jėzų ir sako: „Štai Dievo Avinėlis.“ Tai anaiptol nereiškė, kad mokiniai suvokė šio pasakymo prasmę. Panašiai vyksta ir mūsų gyvenime. Būna žodžių ir įvykių, kurių gilesnę prasmę suprantame tik po kurio laiko.

Šiuos žodžius girdime per kiekvieną Eucharistiją, tačiau prie jų skambesio pripratusi mūsų ausis net nebesuvokia, koks tai ypatingas palyginimas. Šis Dievo Avinėlis yra tikrasis aukos Avinėlis. Čia ne gyvulys paaukojamas už žmogų, bet Dievo žmogus atstovauja žmonėms Dievo akivaizdoje. Kantriai, be žodžių ir atsidavęs kaip avinėlis Jėzus leidžiasi žmonių vedamas. Jėzaus nukryžiuavimas buvo žmogiškosios kaltės viršūnė, bet drauge kaltės įveikimas ir permaldavimas. Jėzus pakelia pasaulio nuodėmę nuo supurvinto Žemės veido. Jis ima ją ant savo pečių, neša ir atgailauja. Žmogus negali išganyti savęs savo jėgomis. Iki Kristaus praktikuotos atgailos apeigos tebuvo tik blankus ir nenaudingas ritualas. Žvelgdami į Jono Krikštytojo rodantį rankos gestą ir klausydamiesi jo žodžių, dėkingi išpažįstame: „Pagaliau čia yra tikrasis Avinėlis, galintis permaldauti Dievą.“ Kalbėdamas apie pasaulio nuodėmę evangelistas turi omenyje visą žmoniją. Jis pavartoja žodį „nuodėmė“ vienaskaita, taip išreiškdamas visų žmonių solidarumą žvelgiant į blogio katastrofą. Tas pats solidarumas padeda ir mūsų labui. Visiems žmonės yra atviri ir atpirkimo vaisiai. Jonas, sakydamas, jog nepažino Jėzaus, atskleidžia labai gilią savo pašaukimo ir likimo tiesą. Tai reiškia, kad pirmtakas ilgai vargo ir pamokslavo pakludamas Dievo duotai misijai, tačiau tiesiogiai nepažindamas to, kurį skelbė. Kartais mes taip pat gyvename ir dirbame aplinkoje, kur nesitikime patirti jokių Kristaus pažinimo apraiškų. Tačiau turime ištvėringai tęsti darbą, išlaikydami tikėjimą ir palikdami Viešpačiui pasirinktu laiku duoti liudijantį ženklą.

Jono Krikštytojo liudijimas yra krikšto paaiškinimas ir jo aidas. Čia reikšmingas dar vienas įvaizdis – balandis. Anuometiniams Jėzaus amžininkams balandis buvo šventas paukštis, taikos ir meilės ženklas. Taip nurodoma, kas yra Šventoji Dvasia ir kam ją siunčia Jėzus. Panašiai kaip Viešpaties gimimo metu dar kartą skelbiama ramybė visai žmonijai. Jėzui pasinėrus Jordano vandenyje, virš pasaulio iškyla dieviškosios ramybės simbolis, virš Avinėlio pasirodo Balandis. Šis palyginimas galioja visam viešajam Jėzaus gyvenimui: Šventoji Dvasia nuolat plevena virš jo ir jame. Pranašai būdavo apimami Dievo Dvasios tik praeinančiu įkvėpimu, o Dievo Sūnų ji lydi nuolat. Dievo Dvasia palaiko Jėzaus žodį, ji šviečia per Jėzaus meilę. Jono Krikštytojo liudijimas veda nuo Kristaus krikšto į Kristaus gyvenimą. Kristus perduoda toliau, kas jam pačiam buvo duota. Jis buvo pakrikštytas vandenyje Šventąja Dvasia ir toliau krikštija vandeniu ir Šventąja Dvasia. Savo gyvenimu jis toliau liudija Dievo karalystę. Mes taip pat neturime iš Dievo gautų dovanų uždaryti į seifą. Dievo Dvasia teikia ramybę, tačiau taip pat ragina skleisti ją į pasaulį.

Apaštalas Paulius pasveikinime korintiečiams dukart pavartoja žodį „pašaukti“. Pats žodis „Bažnyčia“, arba „susirinkimas“, taip pat reiškia pašauktųjų sambūrį. Šventasis Paulius rašo sambūriui tų, kurie yra pašaukti ir išrinkti. Pašaukimo ir išrinkimo tema yra vienas iš didžiųjų Dievo ir žmonijos ryšio slėpinių per visą istoriją. Pačia bendriausia prasme žmogaus pašaukimas yra šlovinti Dievą, kuris yra Kūrėjas, Tėvas ir Gelbėtojas. Yra daugybė šios misijos formų. Kiekvieno žmogaus pašaukimas nėra vien tik asmeninė sėkmė ar nesėkmė, pašaukimas įgyja prasmę tik per sąsają su žmonių bendruomene.

SKELBIMO PRADŽIA

3 eilinis sekmadienis (A)

Iz 8, 23–9, 3; 1 Kor 1, 10–13.17; Mt 4, 12–23

Pranašas Izaijas skelbiama tikrovę aprašo kaip jau įvykusią. Ištremitoji tauta neliks tamsoje, ji bus išlaisvinta. Šį Izaijo tekstą turime suprasti kaip dvasinį išlaisvinimą. Pati blogiausia tremtis žmogui yra nuodėmės pančiai ir atskirtis nuo draugystės su Dievu. Tamsybių šalis yra ta vieta, kur Dievas nebesuvokiamas kaip artimas žmogui, kaip Emanuelis. Tamsybėse ir dvasinėje sumaištyje mums gresia nusivylimo pagunda. Visų svarbiausia atkreipti akis į Dievą, jo tiesą, ir jis atvers mums vilties šviesą. Dievas mus išlaisvina radikalčiai. Nors tebenešiojame nuodėmės žaizdų žymes, nebesame visam laikui blogio įkalinti. Ateis diena, kai būsime išvaduoti net iš nuodėmės likučių, tų pagundų, kurios ateina iš praeities įpročių. Dvasinis žmogaus išlaisvinimas apima jo visą būtybę.

Apaštalas Paulius tėviškai rūpinasi Korinto Bažnyčia, ypač išgirdęs apie tai, kad korintiečių bendruomenei iškilo grėsmė suskilti. Tai buvo dar tik blogio užuomazga, tačiau susiskaldymas dažnai prasideda nuo žodžių, po to pereina prie asmeninių konfliktų. Šventasis Paulius greitai reagavo ir primygtinai ragino grįžti prie paskelbtojo Kristaus mokymo esmės. Pirmiausia jis kreipiasi Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu. Krikščionys ima ginčytis ir suskyla praradę gyvo ryšio su Jėzumi Kristumi suvokimą. Apaštalo Pauliaus nurodytas pavojus grėsmingas visų laikų Bažnyčiai.

Nuo pat viešojo veikimo pradžios Jėzus buvo tarsi užribyje. Jeruzalės gyventojams jis yra iš Galilėjos atvykęs provincialas, išaukęs pusiau pagoniškoje aplinkoje. Tokioje aplinkoje neįmanoma laikytis žydų įstatymo visu deramu griežtumu. Tokia liberali aplinka ortodoksui fariziejui yra tikras papiktinimas. Nepaisydamas to, Jėzus nedvejojdamas vėl pasitraukia į šią sritį ir taip išvengia galimų sunkumų po Jono Krikštytojo suėmimo. Evangelistas Matas pabrėžia, jog šis Jėzaus atsitraukimas atitinka Dievo valią. Toks yra Jėzaus pašaukimas, o evangelistui Matui ypač svarbu atskleisti, kaip Jėzus įvykdo pranašystes. Kai kurios pranašystės nemalonios Jėzaus amžininkų ausiai, jas būtų saugiau praleisti negirdomis, tačiau evangelistas Matas jas iškelia į tikėjimo šviesą. Tokios yra ir Izaijo eilutės, kuriomis Matas pagrindžia Jėzaus veiklos perkėlimą į Galilėją. Tenykštė tauta, žydų ir pagonių mišinys, pasak pranašo, gyvena tamsybėse, mirties karalystės šešėlyje, nuodėmėje ir beprasmybėje. Žydų religinis nepakantumas vargiai derinasi su mintimi, jog pagonims taip pat nušvito Kristaus šviesa. Tačiau Jėzaus misija skirta visiems, joks Jėzaus mokymas negali siaurinti jo pasiuntinybės ar jos riboti. Evangelistas Matas rašo: „Nuo to meto Jėzus ėmė skelbti.“ Jėzus kalba kaip Dievo pasiuntinys ir jo šauklis. Jis skelbia ne savo, bet Tėvo žodį ir valią. Jis tęsia programą Jono Krikštytojo šūkį ir jį plėtoja toliau. Gal neoriginalu tęsti kito pradėtą darbą? Jėzui svarbiausia viena: to nori Dievas. Iš Jėzaus galime mokytis: nebūtinai kitų pradėtą tradiciją reikia radikalčiai keisti; kita vertus, ne visa, ką mintinai išmokstame ar nesąmoningai perimame, yra vertinga tradicija. Evangelistas perteikia Jėzaus skelbimo turinį: „Atsiverskite, nes čia pat dangaus karalystė.“ Čia pirmą kartą suskamba žodis apie dangaus karalystę. Taip formuluodamas Jėzus laikosi tautiečių įsitikinimo neminėti Dievo vardo. Minint dangaus karalystę, numanoma Dievo viešpatystė, kurią Kristus įkurs žemėje. Dievo karalystė neįsikurs savaime, Jėzus atėjo ją įgyvendinti. Dievo karalystė iš esmės perkeičia žmogaus gyvenimą, jo širdyje apsigyvena meilė, tiesa ir ramybė.

Tačiau prieš tai skamba reikalavimas: „Atsiverskite.“ Jėzaus minima Dangaus karalystė nereiškia tiesioginio žmonių norų išsipildymo. Tai, ką atneša Jėzus, nėra žmonių tiesiogiai prašomi ar, jų manymu, reikalingiausi dalykai. Jėzaus raginimas atsiversti reiškia taip pat nusigręžti nuo įprastinės žmogiškosios galvosenos, imti mąstyti ir gyventi, kaip dera Jėzaus mokiniams. Jėzaus žodis yra kritiškas. Toks krypties pakeitimas turi būti daromas apdairiai ir sąmoningai. Jis reikalauja įveikti inerciją, išsvermingai budėti. Kas nori beatodairiškai žengti vien nosies tiesumu, gali praeiti pro šalį, nors tariamai nepadarytų nieko bloga. Jėzaus žodis yra įspėjimas. Dangaus karalystė yra tarsi ne priešais mus, bet už mūsų. Turime tiesiog apsigręžti, įsižiūrėti ir ieškoti jos širdies akimis, tačiau visiškai kitaip, negu buvome įpratę. Turime ieškoti jos ten, kur mums nurodo Jėzus. Naujoji Jėzaus skelbiama gyvensena, kurią jis vadina Dangaus karalyste, yra unikali ir kitokia, besiskirianti nuo įprastinių gyvenimo bėgių. Taip yra todėl, kad Jėzus nėra vien išminties mokytojas ar žmonijos auklėtojas. Jis yra vienatinis Dievo Sūnus.

Evangelijos skaitinys parodo Kristų, pradedantį evangelizavimo tarnystę. Jis keliauja po Galilėją, sutinka žmones jų įprastinėje aplinkoje. Bažnyčios istorijoje nuolat išlieka panaši problema: kaip evangelizuoti pasaulį, laikantis ištikimybės Dievui ir taip pat atsižvelgiant į žmonių kultūrą, jų aplinką ir papročius; kaip apimti žmogiškųjų kultūrų įvairovę ir joje įdiegti Evangelijos turtus. Pilnutinis žmogiškumas visiškai nereiškia priešingumo Kristui, Evangelijos dvasiai. Kristus siekia atkurti esminį žmogaus integralumą, kurį nuodėmė žeidžia, silpnina ir griaua.

Popiežius Benediktas XVI

Enciklika

Spe salvi

apie krikščioniškąją viltį vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams bei vienuolėms ir visiems į Kristų tikintiems pasauliečiams

Pratarmė

1. „SPE SALVI facti sumus – esame išgelbėti viltimi“, – romiečiams ir mums sako Paulius (8, 24). „Atpirkimas“, išgelbėjimas, anot krikščioniškojo tikėjimo, nėra tiesiog duotas. Jis mums siūlomas ta prasme, kad mums dovanojama viltis, patikima viltis, kurios dėka galime pakelti dabartį: dabartimi, net jei ji sunki, galime gyventi bei ją priimti, jei ji veda į kokią nors tikslą ir jei esame dėl to tikslo tikri, jei tas tikslas pakankamai didis, kad pateisintų kelionėje dedamas pastangas. Dabar iškart kyla klausimas: kokio gi pobūdžio yra ta viltis, leidžianti sakyti, jog ja remdamiesi ir tiesiog vien dėl to, kad ji yra, esame atpirkti? Ir apie kokią tikrumą čia kalbama?

Tikėjimas yra viltis

2. Prieš imdamiesi šių mūsų šiandienų klausimų, pirma turime įdėmiau išsilausyti, kas apie viltį liudijama Šventajame Rašte. „Viltis“ tikrai yra pagrindinis biblinio tikėjimo žodis – toks, kad įvairiose vietose žodžius „tikėjimas“ ir „viltis“ galima sukeisti vietomis. Taip *Laiške žydams* „gilus tikėjimas“ (10, 22) artimai siejamas su „nepajudintu vilties išpažinimu“ (10, 23). Taip pat *Pirmajame Petro laiške*, krikščionis raginant būti pasirengusius įtikinamai atsakyti kiekvienam apie savo vilties *logos* – prasmę ir pagrindą (plg. 3, 15), „viltis“ lygiareikšmė „tikėjimui“. Tai, kad pirmųjų krikščionių sąmonę esmingai lėmė suvokimas, jog jie gavo patikimos vilties dovaną, aiškstena taip pat iškyla tada, kai krikščioniškoji egzistencija lyginama su gyvenimu iki tikėjimo arba kitų religijų sekėjų padėtimi. Paulius efeziečiams primena, kad jie iki susitikimo su Kristumi pasaulyje buvę „be vilties ir be Dievo“ (Ef 2, 12). Jis, žinoma, žino, jog jie turi savo dievus, išpažįsta savo religiją; tačiau jų dievai yra tapę abejotini, o iš jų prieštarų mitų ne sklido jokia viltis. Nors ir turėjo dievus, jie vis dėlto buvo „be Dievo“ ir todėl klaidžiojo tamsiame pasaulyje, nežinodami, kas jų laukia. *In nihil ab nihilo quam cito recidimus* (kaip greitai iš nieko nukrentame atgal į nieką) (1) – užrašyta ant vieno to meto kapo. Šiais žodžiais aiškiai išreiškiamas tai, ką galvoje turėjo Paulius. Ta pačia dvasia tesalonikiečiams jis pareiškia: neturite nusiminti „kaip tie, kurie neturi vilties“ (1 Tes 4, 13). Čia irgi kaip skiriamasis krikščionių bruožas iš-

kyla tai, kad jie turi ateitį; ne ta prasme, kad konkrečiai žinotų, kas jų laukia, bet ta, kad bendrai žino, jog jų gyvenimas ne tuščias. Tik būnant tikram ateitimi kaip pozityvia tikrove, dabartis pasirodo esanti verta gyventi. Tad dabar galime pasakyti: krikščionybė buvo ne tik „geroji naujiena“, t. y. pranešimas apie iki tol nežinotus dalykus. Šiandien kalba pasakytume, jog krikščioniškoji žinia buvusi ne vien „informacinė“, bet ir „performacinė“. Tai reiškia: Evangelija yra ne tik perteikimas to, ką galima pažinti, ji taip pat yra perteikimas, duodantis pradžią faktams ir keičiantis gyvenimą. Tamsūs laikai, ateities vartai atveriami. Turintis viltį gyvena kitaip; jam dovanotas naujas gyvenimas.

3. Bet dabar kyla klausimas: kokios šios vilties, kuri kaip viltis yra „atpirkimas“, esmė? Atsakymo šerdis pateikta kaip tik cituotame tekste iš *Laiško efeziečiams*: efeziečiai iki susitikimo su Kristumi buvo be vilties, nes buvo „be Dievo pasaulyje“. Pažinti Dievą – tikrąjį Dievą – reiškia įgyti viltį. Mes, kurie visada gyvenome laikydamiesi krikščioniškosios Dievo sampratos ir esame prie jos pripratę, vargiai besuvokiame turį iš tikro susitikimo su Dievu kylančią viltį. Vienos mūsų laikų šventosios pavyzdys galėtų kažkiek padėti suvokti, ką reiškia realiai pirmąkart sutikti šį Dievą. Turiu galvoje popiežiaus Jono Pauliaus II šventąją paskelbtą afrikietę Juozapą Bakhitą (Giuseppina Bakhita). Ji gimė maždaug – tikslios datos ji nežinojo – 1869 m. Darfūre, Sudane. Devynerių metų buvo pagrobta prekyautojų vergais, kruvinai sumušta ir penkis kartus parduota Sudano vergų turguose. Galiausiai tapusi vieno generolo motinos ir žmonos vergtarnaite, kasdien būdavo plakama ligi kraujo; nuo to jai visam gyvenimui liko 144 randai. 1882 m. vienas italų prekyautojas nupirko ją italų konsului Calisto Legnani, dėl mahdistų išveržimo grįžusiam į Italiją. Po tokių baisių „šeimininkų“, kuriems ji iki tol priklausė, Bakhita čia pagaliau pažino visiškai kitokią „šeimininką“, kuri Venecijos dialektu vadino „*paron*“, – būtent gyvąjį Dievą, Jėzaus Kristaus Dievą. Iki tol jos pažinti šeimininkai ją niekindavo bei su ja blogai elgdavosi ar geriausiu atveju laikydavo naudinga vergu. Tačiau dabar ji išgirdo, jog egzistuoja visų šeimininkų *paron*, visų viešpačių Viešpats, ir kad tas Viešpats yra geras, pats gerumas. Ji patyrė, kad tas Viešpats pažįsta ir ją, kad ji irgi yra jo sukurta, maža to, mylima. Ji irgi buvo mylima šio aukščiausiojo *Paron*, kurio atžvilgiu visi kiti šeimininkai tėra menki tarnai. Ji buvo pažįstama, mylima ir laukiama. Šis Šeimininkas netgi pats buvo prisiemęs nuplaktojo dalią ir dabar laukė jos sėdėdamas „Tėvo dešinėje“. Dabar ji turėjo „viltį“ – ne tik kuklią viltį surasti ne tokius žiaurios šeimininkus, bet ir didelę viltį: aš esu tikrai mylima, kad ir kas man nutiktų, – esu tos Meilės laukiama. Todėl ir mano gyvenimas yra geras. Taip pažindama viltį, ji pasijuto esanti „atpirkta“, suvokė esanti ne vergė, bet laisvas Dievo vaikas.

Ji suprato, ką norėjo pasakyti Paulius primindamas efeziečiams, kad jie pirmiau pasaulyje buvę be vilties ir be Dievo – be vilties dėl to, kad be Dievo. Todėl kai ją norėjo gražinti į Sudaną, ji ten vykti atsisakė; nenorėjo vėl būti atskirta nuo savojo „Paron“. 1890 m. sausio 9 d. ji buvo pakrikštyta bei sutvirtinta ir priėmė pirmąją šventąją Komuniją iš Venecijos patriarcho rankų. 1896 m. gruodžio 8 d. Veronoje davė įžadus bei įstojo į Canossos seserų kongregaciją ir nuo tada – greta darbo zakristijoje bei prie vienuolyno vartų – per savo įvairias keliones po Italiją stengdavosi paakinti imtis misijos: išlaisvinimą, patirtą per susitikimą su Jėzaus Kristaus Dievu, ji troško perteikti kitiems, kuo didesniai būriui. Jai gimusios ir ją „atpirkusios“ vilties ji negalėjo pasilikti sau: ta viltis turėjo pasiekti daugelį, visus.

Tikėjimo vilties supratimas Naujajame Testamente ir ankstyvojoje Bažnyčioje

4. Prieš imdamiesi klausimo, ar susitikimas su Kristumi, mums savo veidą parodžiusiu ir savo širdį atvėrusiu Dievu, ir mums gali būti ne vien „informacinis“, bet būtent „performacinis“, t. y. taip perkeisti mūsų gyvenimą, kad jaustumės esą atpirkti jo teikiamos vilties, dar kartą grįžkime į ankstyvąją Bažnyčią. Nesunku suvokti, jog tą patį, ką ir vargana vergė Bakhita iš Afrikos, patyrė ir daugybė mušamų bei vergystei pasmerktų žmonių krikščionybės priešaušriu. Krikščionybė neatnešė socialinės revoliucinės žinios, kokią, pavyzdžiui, skelbė kruvinose kovose kritęs Spartakas. Jėzus nebuvo Spartakas, jis nebuvo išsilaisvinimo kovotojas kaip Barabas arba Bar Kochba. Jėzus, kuris pats mirė ant kryžiaus, atnešė visiškai ką kita – susitikimą su visų viešpačių Viešpačiu, susitikimą su gyvuoju Dievu ir per tai – susitikimą su viltimi, stipresne už vergystės kančias ir todėl iš vidaus pakeitusią gyvenimą ir pasaulį. Nauja aiškiausiai atsiskleidžia šventojo Pauliaus *Laiške Filemonui*. Šis laiškas labai asmenišką, Paulius jį parašė kalėjime ir įteikė pabėgusiam vergui Onesimui, kad šis perduotų jį savo šeimininkui – būtent Filemonui. Taip, Paulius siunčia pas jį pabėgusį vergą atgal jo šeimininkui ir tai daro ne įsakmiai, bet prašydamas: „Prašau tave už savo vaiką, kurio tėvu tapau būdamas surakin-tas, – už Onesimą... Siunčiu tau jį kaip savo širdį... Galbūt jis tam ir buvo laikinai atskirtas nuo tavęs, kad galėtum jį turėti amžinai jau ne kai vergą, o daugiau kaip mylimą brolių“ (*Fil* 10–16). Žmonės, kuriuos civilinio statuso požiūriu siejo šeimininko ir vergo santykis, kaip vienatinės Bažnyčios nariai dabar tapo broliais ir seserimis – taip vienas kitą vadindavo krikščionys. Per Krikštą jie buvo atgimę, gėrę tos pačios Dvasios ir kartu vienas šalia kito priėmę Viešpaties Kūną. Visuomenę, net jei jos išorinės struktūros išliko tos pačios, tai pakeitė iš vidaus. Kai *Laiške žydams* kalbama, jog krikščionys čia neturi nuolatinio miesto, bet ieško būsimąjo (plg. *Žyd* 11, 13–16;

Fil 3, 20), tikrai nenorima guosti ateitimi: dabartinė visuomenė krikščionių pripažįstama netinkama; jie priklauso naujai visuomenei, kurios link kartu keliauja ir kuri jų kelionėje jau nuvokiama.

5. Pridurtinas dar vienas aspektas. *Pirmajame laiške korintiečiams* (1, 18–31) mums parodoma, kad daugelis pirmųjų krikščionių priklausė apatiniam socialiniam sluoksniui ir galėjo patirti naują viltį taip, kaip mums atskleidė Bakhitos pavyzdys. Tačiau nuo pradžių būta atsivertimų ir tarp kilmingų bei mokytų žmonių, mat jie irgi gyveno „be vilties ir be Dievo pasaulyje“. Mitas savo įtikimumą buvo praradęs, Romos valstybinė religija virtusi grynomis apeigomis, kurios būdavo sąžiningai atliekamos, bet dabar vedė tik prie „politinės religijos“. Filosofinis racionalizmas dievus buvo ištrėmęs iš to, kas nėra tikrovė, sritį. Dievybė būdavo įvairiopa išvelgiama kosminėse galiose, tačiau Dievo, kuriam būtų galima mels-tis, nebuvo. Pauliaus esminę tuometinės religijos problematiką visiškai tiksliai vaizduoja gyvenimui „Kristumi“ priešpriešindamas gyvenimą „pasaulio pradmenimis“ (plg. *Kol* 2, 8). Šiuo atžvilgiu iškalbingas galėtų būti vienas šventojo Grigaliaus Nazianziečio tekstas. Jis teigia, jog tą akimirka, kai žvaigždės atvesti išminčiai pagarbino naująjį karalių, astrologijai atėjo galas, nes dabar žvaigždės skrieja Kristaus nustatyta orbita (2). Šioje scenoje iš tiesų apgręžiamas tuometinis pasaulėvaizdis, kitokiu būdu vėl klestintis mūsų laikais. Pasaulį, žmogų galiausiai valdo ne pasaulio pradmenys, ne materijos dėsni, bet žvaigždes, t. y. visatą, valdo asmenišką Dievas; galutinis žodis tenka ne materijos ir evoliucijos dėsniams, bet protui, valiai, meilei – Asmeniui. O kai tą Asmenį pažįstame, ir jis mus pažįsta, negailėstinga materialijų elementų tvarka tikrai neturi paskutinio žodžio, tada esame ne visatos ir jos dėsnių vergai, bet laisvi. Toks suvokimas Antikoje buvo būdingas atviroms bei ieškančioms sieloms. Dangus nėra tuščias. Gyvenimas nėra vien materijos dėsnių bei atsitiktinių vaisių, visame ir kartu virš visa yra asmenišką valia, Dvasia, Jėzuje atsiskleidusi kaip Meilė (3).

6. Tokį supratimą – mirties akivaizdoje, kai gyvenimo prasmės klausimas tampa neišvengiamas, – vaizdžiai iliustruoja ankstyvojo krikščionybės laikotarpio sarkofagai. Ant senovinių sarkofagų Kristaus pavidalas aiškinamas dviem įvaizdžiais – filosofo ir ganytojo. Filosofija anuomet paprastai laikyta ne sunki akademinė disciplina, kokią ji yra šiandien. Filosofas veikiau būdavo tas, kuris mokėjo mokyti esminio meno – meno teisingu būdu būti žmogumi, meno gyventi ir mirti. Žmonės jau seniai buvo supratę, jog daugelis tų, kurie keliaudavo kaip filosofai, kaip gyvenimo mokytojai, buvo tik šarlatanai, savo žodžiais užsidirbantys pinigais, tačiau neturintys ką pasakyti apie tikrą gyvenimą. Juo labiau trokšta tikro filosofo, galinčio parodyti gyvenimo kelią. Trečiojo

amžiaus pabaigoje Romoje ant vieno vaiko sarkofago Lozorius prikėlimo iš numirusių kontekste pirmą kartą atsiranda Kristaus kaip tikrojo filosofo, vienoje rankoje laikančio Evangeliją, kitoje – filosofo kelionės lazda, pavidalas. Su šia savo lazda jis nugali mirtį; Evangelija moko tiesos, kurios bergždžiai ieškojo keliaujantys filosofai. Šiuo vaizdu, vėliau ilgai išsilaikiusiu sarkofagų mene, aiškiai parodoma, ką ir mokytį, ir paprastį žmonės atrasdavo Kristuje: jis mums sako, kas iš tiesų yra žmogus ir ką jis turėtų daryti, kad tikrai būtų žmogus. Jis rodo mums kelią, ir šis kelias yra tiesa. Jis yra ir kelias, ir tiesa, todėl ir gyvenimas, kurio visi ieško. Jis rodo mums tolyn už mirties nusidriekiantį kelią; tik tas, kas įstengia tai padaryti, yra tikrasis gyvenimo mokytojas. Toks pat supratimas vaizdžiai išreiškiamas ir ganytojo įvaizdžiu. Kaip filosofo įvaizdžio, taip ir ganytojo paveiklo atveju ankstyvoji Bažnyčia galėjo pasiremti egzistuojančiais romėnų meno pavyzdžiais. Ganytojas ten dažniausiai žymėdavo svajonę apie giedrą ir paprastą gyvenimą, kurio trokšdavo didmiesčio šurmilio su pami žmonės. Dabar šis įvaizdis buvo perskaitytas naujame kontekste, suteikusiam jam gilesnį turinį: „Viešpats yra mano Ganytojas, man nieko netrūks ta... Nors einu per tamsiausią slėnį, nebijau jokio pavojaus, nes tu su manimi...“ (Ps 23, 1.4). Tikrasis ganytojas tas, kuris žino ir taką per mirties slėnį, kuris su manimi eina ir mane veda didžiausios vienatvės keliu, kur manęs niekas negali lydėti: jis pats yra perėjęs šį kelią, nužengęs į mirties karalystę, nugalejęs mirtį ir sugrįžęs, idant dabar mus lydėtų bei teiktų mums tikrumo, jog šį kelią kartu su juo galime įveikti ir mes. Suvokimas, jog egzistuoja tas, kuris lydi mane mirtyje ir savo lazda bei vėzdu gina, tad man nereikia nieko bijoti (plg. Ps 23, 4), – ir buvo toji nauja „viltis“, išaušusi tikinčiojo gyvenimui.

7. Turime dar kartą grįžti prie Naujojo Testamento. *Laiško žydams* vienuoliktajame skyriuje (1 eil.) pateikiamas savotiškai artimai su viltimi suausto tikėjimo apibrėžimas. Dėl pagrindinio šio sakinio žodžio nuo Reformacijos laikų tarp egzegetų nerimo ginčas, kuris šiandien, rodos, vėl krypsta bendro aiškinimo linkme. Ši pagrindinį žodį kol kas paliksiu neišversdama. Tada sakinytis būtų toks: „Tikėjimas yra hipostazė to, ko viliamės, įrodo tikrovę, kurios nematome.“ Bažnyčios tėvams ir Viduramžių teologams buvo aišku, kad graikiškas žodis *hypostasis* lotynų kalboje perteiktinas žodžiu *substantia*. Toks yra ir senojoje Bažnyčioje atsiradęs šio teksto vertimas: „*Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium*“ – tikėjimas yra dalykų, kurių viliamasi, „substantija“, įrodymas to, kas nematoma. Tomas Akvinielis (4), pasitelkdamas filosofijos tradicijas, kurios jis laikosi, terminologiją, šitai aiškina taip: tikėjimas yra *habitus*, t. y. tvari dvasios laikysena, kuria mummyse prasideda amžinasis gyvenimas ir kuri intelektą paskatina pritarti tam, ko jis nemato. Tad „substan-

cijos“ sąvoka modifikuojama ta prasme, kad per tikėjimą pradmeniškai, galima sakyti, „embrioniškai“ – vadinasi, „substanciškai“ – jau yra tai, ko viliamės, – visas tikras gyvenimas. Ir būtent dėl to, kad jau yra pats dalykas, būsimo dalyko dabartis teikia tikrumo: tie būsimi „dalykai“ išoriniame pasaulyje dar neregimi, tačiau kaip pradmenišką bei dinamišką tikrovę nešiodami savyje, jau dabar juos galime kažkiek suvokti. Liuteriui, kuris *Laišką žydams* ne itin mėgo, „substancijos“ sąvoka jo požiūriu į tikėjimą perspektyvoje nieko nereiškė. Todėl žodį *hypostase/substantia* jis suprato ne objektyvia prasme (kaip mummyse esančia tikrove), bet subjektyvia prasme, kaip tam tikros vidinės laikysenos apraišką, taigi nuosekliai kaip subjekto laikyseną turėjo suprasti ir žodį *argumentum*. Toks aiškinimas – bent Vokietijoje – XX a. įsivyravo ir katalikų egzegezeje, todėl vyskupų patvirtintame vieningajame Naujojo Testamento vertime rašoma: „*Glaube aber ist: Feststehen in dem, was man erhofft, Überzeugtsein von dem, was man nicht sieht*“ („Bet tikėjimas yra laikymasis to, ko viliamasi, buvimas įsitikinusiam tuo, kas nematoma“). Šis pasakymas, kaip toks, nėra klaidingas, bet teksto prasmės neatitinka, nes pavartotam graikiškam žodžiui (*elenchos*) būdinga ne subjektyvaus „įsitikinimo“, bet objektyvaus „įrodymo“ reikšmė. Todėl naujesnioji evangelikų egzegezė pagrįstai priartėjo prie kitokio požiūrio: „Bet dabar nebėra abejonių, kad šis klasikiniu tapęs protestantiškas aiškinimas neišlaiko kritikos“ (5). Tikėjimas yra ne tik asmens tiesimasis į būsimus dalykus, dabar dar visiškai nesanchius: jis pats mums kai ką duoda. Jis mums jau dabar duoda kažkiek laukiamos tikrovės, o būtent ši dabartinė tikrovė tampa mums to, kas dar nematoma, „įrodymu“. Juo ateitis įtraukiama į dabartį, todėl nebėra grynas „dar ne“. Tokios ateities buvimas keičia dabartį; dabartis palytima būsimos tikrovės, ir taip būsimi dalykai įžengia į dabartinius, o dabartiniai – į būsimus.

8. Toks aiškinimas ima atrodyti dar pagrįstesnis bei turintis ryšį su realiu gyvenimu pažvelgus į *Laiško žydams* dešimtojo skyriaus 34 eilutę, kalbos ir turinio požiūriu susijusią su šiuo vilties kupino tikėjimo apibrėžimu bei jam parengiančią. Autorius čia kreipiasi į persekiojimą patyrusius tikinčiuosius ir jiems sako: „Jūs kentėjote drauge su kaliniais ir linksmai sutikote savo turto (*hyparchonton* – Vg: *bonorum*) išplėšimą, žinodami, jog turite geresnį ir nenykstantį lobį (*hyparchin* – Vg: *substantiam*).“ *Hyparchonta* yra nuosavybė, tai, kas žemiškoje egzistencijoje sudaro pragyvenimo priemones, būtent gyvenimo pagrindą, „substantiją“, kuria kliaujamasi. Ši „substantija“, įprastinis gyvenimo saugumas, iš krikščionių per persekiojimą buvo atimta. Jie tą pakėlė, nes tokią materialią substantiją ir taip laikė abejotina. Jie galėjo jos atsakyti, nes buvo atradę geresnį savo egzistencijos „pagrindą“ – tokį, kuris nenyksta ir negali būti niekieno atimtas. Neįmanoma nepastebėti ryšio tarp abiejų

„substancijos“ pavidalų: tarp pragyvenimo priemonių, arba materialaus pagrindo, ir tikėjimo žodžio kaip „pagrindo“, kaip nenykstanos „substancijos“. Tikėjimas duoda gyvenimui naują pagrindą, naują pamatą, ant kurio gali stovėti žmogus, taip įprastinis pamatas, būtent kliovimasis materialinėmis pajamomis, tampa santykiu. To gyvenimo pamato, kuris tik tariamai palaiko, nors jo įprastinė reikšmė jokiū būdu neneigtina, atžvilgiu randasi nauja laisvė. Ši nauja laisvė, mums dovanotos naujos „substancijos“ suvokimas reišksis ne tik kankinyse, kuria žmonės priešinosi ideologijos visagalybei ir jos politinėms struktūroms ir taip savo mirtimi atnaujino pasaulį. Ji pirmiausia rodėsi didžiaisaisiatsižadėjimais, pradedant senovės vienuoliais ir baigiant Pranciškumi Asyžiečiu bei mūsų laikų žmonėmis, kurie, rinkdamiesi pašvęstojo gyvenimo institutus bei sąjūdžius, akinami Kristaus meilės, palieka viską, idant neštų kitiems tikėjimą ir Kristaus meilę, padėtų kūnu ir siela kenčiantiesiems. Čia naujoji „substancija“ tikrai atsiskleidė kaip „substancija“, iš šių Kristaus palytėtų žmonių vilties kilo viltis kitiems, gyvenusiems tamsoje ir be vilties. Pasirodė, kad šis naujas gyvenimas tikrai turi „substancijos“ ir yra kitus gaivinanti „substancija“. Mums, žvelgiantiems į šiuos pavidalus, jų veikla ir gyvenimas tikrai „įrodo“, jog būsimi dalykai, Kristaus pažadas yra ne tik lauktina tikrovė, bet ir tikra dabartis – kad jis tikrai yra „filosofas“ ir „ganytojas“, mokantis mus, kas yra gyvenimas ir kur jį rasti.

9. Norėdami giliau suprasti šį dviejų substancijos pavidalų – *hypostasis* ir *hyparchonta* – ir dviejų jais išreiškiamų gyvenimo būdų apmąstymą, turėtume dar glaustai pagvildinti du su tai susijusius žodžius, sutinkamus *Laiško žydams* dešimtajame skyriuje. Tai žodžiai *hypomone* (10, 36) ir *hypostole* (10, 39). *Hypomone* paprastai verčiamas kaip „kantrybė“ – „ištvermė, pastovumas“. Toks gebėjimas laukti kantriai pakeliant išbandymus tikinčiajam būtinas, kad gautų, „kas pažadėta“ (10, 36). Ankstyvojo judaizmo religiniame gyvenime šis žodis pabrėžtinai vartotas Izraeliui būdingam Dievo laukimui – ištvermingai ištikimybei Dievo atžvilgiu remiantis Sandoros tikrumu Dievui priešiškame pasaulyje nusakyti. Juo žymima gyva viltis, gyvenimas vilties tikrumu. Naujajame Testamente toks Dievo laukimas, toks laikymasis Dievo įgyja naują prasmę: Dievas pasirodė Kristuje. Jis jau perteikė mums naujų būsimųjų dalykų „substanciją“ ir dėl to Dievo laukimas įgijo naujo tikrumo. Tai būsimųjų dalykų laukimas remiantis jau dovanota dabartimi. Tai laukimas Kristaus akivaizdoje, su dabar ir čia esančiu Kristumi, kad būtų atbaigtas jo Kūnas žvelgiant į jo galutinio atėjimo perspektyvą. Tuo tarpu žodžiu *hypostole* galvoje turimas atsitraukimas, nedrįstant atvirai ir sąžiningai pasakyti tiesos, kuri gali būti pavojinga. Toks slapstymasis nuo žmonių jų bijant veda į „pražūtį“ (*Žyd* 10, 39). O taip, priešingai, gražiai *Antrajame laiške Timotiejui* (1, 7) apibūdinama pamatinė krikščio-

nių laikysena: „Dievas gi mums davė ne baimės dvasią, bet galybės, meilės ir protingumo Dvasią.“

Amžinasis gyvenimas – kas tai?

10. Ligi šiol kalbėjome apie tikėjimą bei viltį Naujajame Testamente ir ankstyvojoje krikščionijoje, tačiau sykiu buvo akivaizdu, jog kalbame ne tik apie praeitį, bet kad visa tai susiję su žmogaus gyvenimu ir mirtimi apskritai, vadinasi, aktualu taip pat mums čia ir šiandien. Vis dėlto dabar visiškai aiškiai turėtume paklausti: ar krikščioniškasis tikėjimas mums šiandien irgi yra mūsų gyvenimą keičianti bei remianti viltis? Ar jis mums yra „performacinis“ – naujaip gyvenimą formuojanti žinia, ar tik „informacija“, kurią galima padėti į šalį ir kuri atrodo pasenusi naujesnės informacijos akivaizdoje? Ieškodamas atsakymo, norėčiau pradėti nuo klasikinės dialogo formos, kuria per Krikšto apeigas naujagimiui būdavo atveriamas kelias į tikinčiųjų bendruomenę bei atgimimą Kristuje. Iš pradžių kunigas pasiteiraudavo, kokį vardą tėvai išrinkę kūdikiui, ir toliau klausdavo: „Ko prašai Bažnyčios?“ Atsakymas: „Tikėjimo.“ „Ką tikėjimas tau dovanuoja?“ – „Amžinąjį gyvenimą.“ Tokiu dialogu tėvai siekdavo kūdikiui atverti vartus į tikėjimą, nes raktą, atidarantį duris į „amžinąjį gyvenimą“, matė tikinčiųjų bendruomenėje, tikėjime. To paties per Krikštą, tampant krikščionimi, siekiama ir šiandien: tai ne tik socializacijos bendruomenėje, tiesiog priėmimo į Bažnyčią aktas, tėvai tikisi krikštijamajam didesnių dalykų – kad jam tikėjimas, nuo kurio neatsiejama Bažnyčia ir jos sakramentai, dovanos gyvenimą – amžinąjį gyvenimą. Tikėjimas yra vilties substancija. Bet dabar iškyla klausimas: o ar to trokštame, ar trokštame amžinai gyventi? Galbūt daugelis tikėjimą šiandien atmeta tiesiog dėl to, kad jiems amžinojo gyvenimo atrodo neverta siekti. Jie trokšta ne amžinojo, bet dabartinio gyvenimo, kuriam tikėjimas amžinuoju gyvenimu veikia stovja skersai kelio. Gyventi amžinai – be galo – atrodo veikiau prakeiktis negu dovana. Tiesa, mirtį trokštama kiek galima atitolinti. Bet gyventi be pabaigos – tai gali būti nuobodu ir galiausiai nepakeliamas. Kaip tik tai, pavyzdžiui, teigia Bažnyčios tėvas Ambraziejus sakdamas kalbą per savo iškeliavusio brolio Satyro laidotuves: „Mirtis nebuvo prigimties dalis, tačiau tapo prigimtimi. Dievas nebuvo įsteigęs mirties nuo pradžių, bet davė kaip vaistą... Dėl nusižengimo pasmerktas kasdieniam darbui ir nepakeliamam liūdesiui žmogaus gyvenimas tapo varganas. Blogybėms turėjo būti padaryta galas, idant mirtimi būtų atkurta tai, ko trūko gyvenime. Nemirtingumas būtų daugiau našta negu dovana, jei ne malonė“ (6). Jau anksčiau Ambraziejus buvo sakęs: „Nėra ko dėl mirties dejuoti, nes ji yra žmogaus išganymo priežastis“ (7).

11. Kad ir ką šventasis Ambraziejus tais žodžiais norėjo pasakyti, tiesa tai, kad mirties pašalinimas arba

jos praktiškai neribotas atitolinimas įstumtų Žemę ir pačią žmoniją į nepakeliamą būvį ir neduotų naudos nė pačiam individui. Mūsų laikysenai aiškiai būdingas prieštaravimas, kreipiantis į vidinį mūsų pačios egzistencijos priešaringumą. Viena vertus, nenorime mirti, ir kad mirtume, pirmiausia nenori tas, kuris mus myli. Bet, kita vertus, netrokštame taip be galo egzistuoti, o ir Žemė tam nesukurta. Tad ko trokštame iš tikrųjų? Toks mūsų laikysenos paradoksalumas verčia kelti dar gilesnį klausimą: kas iš tikrųjų yra „gyvenimas“? Ir ką iš tikrųjų reiškia žodis „amžinybė“? Būna akimirku, kai staiga pajuntame: štai, štai jis, tikrasis gyvenimas, toksai jis turėtų būti. Tuo tarpu, ką kasdiene kalba vadiname „gyvenimu“, iš tikrųjų nėra gyvenimas. Augustinas Probai, turtinagai našlei romėnei ir trijų konsulų motinai, adresuotame ilgame laiške apie maldą yra parašęs: iš tiesų tenorime vieno dalyko – „laimingo gyvenimo“, gyvenimo, kuris yra tiesiog gyvenimas, tiesiog „laimė“. Galiausiai nieko kita nemeldžiame. Niekur kitur ir nekeliaujame – visada rūpi tik šitai. Tačiau Augustinas po to priduria: geriau pažvelgus, net nežinome, ko iš tiesų ilgamės, ko iš tiesų norime. To nežinome; net tomis akimirkomis, kai manome, jog prie to prisiliečiame, to nepasiekiamo. „Mes juk nežinome, ko turėtume deramai melsti“, – kartoja jis šventojo Pauliaus žodžius (Rom 8, 26). Žinome tik, kad tai ne tai. Nežinodami vis dėlto žinome, jog tai turi egzistuoti. Tad mumyse glūdi tam tikras, jei taip galima sakyti, mokytas nežinojimas (*docta ignorantia*)“, – rašo jis. Nežinome, ko tikrai norėtume; šio „tikrojo gyvenimo“ nepažįstame ir kartu suprantame, jog turi egzistuoti kažkas, ko nepažįstame ir kur link esame kreipiami (8).

12. Manau, jog Augustinas čia labai tiksliai ir išliekamai svariai nusako esminį žmogaus būvį, iš kurio kyla visi jo prieštaravimai bei viltys. Kažkaip trokštame paties gyvenimo, tikrojo, mirties nepaliečiamo gyvenimo; bet kartu nežinome, ko link esame stumiami. Negalime liautis į tai tiesėsi ir kartu žinome, jog visa, ką galime patirti ar įgyvendinti, yra ne tai, ko trokštame. Tas nežinomas „dalykas“ yra tikroji mus gėnanti viltis, ir tai, kas nežinoma, kartu yra visos neviltes bei visų pozityvių ar destruktivių pastangų autentiško pasaulio, autentiško žmogaus link priešastis. Pasakymu „amžinasis gyvenimas“ mėginama tam nežinomam ir kartu žinomam dalykui suteikti vardą. Tai neišvengiamai nepakankamas, veikiausiai painingas keliantis pasakymas. Juk žodį „amžinas“ suprantame kaip tą, kas neturi pabaigos, o tai mus gąsdina; žodis „gyvenimas“ kreipia mus į pažįstamą gyvenimą, kurį mylime, kurio nenorėtume prarasti ir kuriame kartu yra daugiau vargo negu atgaivos; todėl jo trokštame ir kartu nenorime. Galime tik mėginti mintimis pabėgti iš laikiskumo, kuriame esame įkalinti, bei įsivaizduoti, jog amžinybė yra ne nepaibaigiama kalendorinių dienų seka, bet savotiška didžiausio išsipildymo akimirka, kai mus aprėpia vi-

suma, o mes – visumą. Tai būtų akimirka, kai panirtume į begalinės meilės vandenyną, kur nebebūtų jokio laiko, jokio pirma ir po to. Galime tik įsivaizduoti, kad tokia akimirka yra gyvenimas tikraja šio žodžio prasme, vis naujas panirimas į būties platybę, būnant tiesiog apimtam džiaugsmo. Jėzus Jono evangelijoje apie tai šitaip sako: „Aš jus vėl pamatysiu, tada jūsų širdys džiūgaus, ir jūsų džiaugsmo niekas iš jūsų nebeatims“ (Jn 16, 22). Šia linkme turime mąstyti norėdami suprasti, į ką taikosi krikščioniškoji viltis, ko laukiame iš tikėjimo ir mūsų gyvenimo su Kristumi (9).

Ar krikščioniškoji viltis individualistinė?

13. Amžių tėkmėje krikščionys mėgino šį žinojimą ir kartu nežinojimą perteikti įsivaizduojamais pavidalais ir išplėtojo „dangaus“ įvaizdžius, kurie visada išlieka tolimi nuo to, ką iš tikro žinome tik negatyviai, per nežinojimą. Visi šie mėginimai pavaizduoti viltį daugybę žmonių visais amžiais skatino gyventi tikėjimu, dėl to atsisakant savo *hyparchonta*, materialios savo gyvenimo substancijos. *Laiško žydams* autorius vienuoliktajame skyriuje apmetė savotišką viltimi gyvenančiųjų bei jų patirties kelionėje istoriją, besidriekiančią nuo Abelio iki dabarties. Naujaisiais laikais tokios vilties atžvilgiu pasigirdo vis griežtesnė kritika: ji esanti grynas individualizmas, paliekantis visą pasaulį jo skurdui ir prieglobsčio ieškantis tik privačiame amžinajame išganyme. Henris de Lubacas savo pamatinio veikalų *Catholicisme. Aspects sociaux du dogme* pratarmėje parinko keletą būdingų tokio pobūdžio balsų, iš kurių vieną verta pacituoti: „Ar radau džiaugsmą? Ne... Radau savo džiaugsmą. Tai visiškai kas kita... Jėzaus džiaugsmas gali būti asmeninis. Jis gali priklausyti vienam žmogui, ir tada tas žmogus išgelbėtas. Jis ramybėje <...>, dabar ir visados, tačiau vienas. Tokia džiaugsmo vienvė nerimo nekalia, priešingai, jis juk išrinktasis! Savo palaimoje jis keliauja per mūšius su rože rankoje“ (10).

14. Priešingai, Lubacas, remdamasis Bažnyčios tėvų teologijos visu platumu, įstengė parodyti, kad išganymas visada laikytas bendruomenine tikrove. Pačiame *Laiške žydams* kalbama apie „miestą“ (plg. 11, 10.16; 12, 22; 13, 14), tai yra apie bendruomeninį išganymą. Atitinkamai nuodėmę Bažnyčios tėvai suvokia kaip žmonių giminės vienybės sugriovimą, kaip susiskaldymą ir pasidalijimą. Babelis, kalbų supainiojimo ir persiskyrimo vieta, iškyla kaip to, kas iš esmės yra nuodėmė, išraiška. Todėl „atpirkimas“ atrodo kaip vienybės atkūrimas, visus vėl jungiantis į vieningą visumą, imančią ryškėti tarp pasaulio tikinčiųjų. Mums čia būtina gilintis į visus tekstus, kuriuose aiškiai iškyla bendruomeninis vilties pobūdis. Pasilikime prie Augustino laiško Probai, kuriame jis mėgina kažkiek apibūdinti tą žinomą ir kartu nežinomą tiesą, kurios ieškome. Išities taškas jam buvo pasakymas „palaimingas gyvenimas“. Dabar

jis cituoja Ps 144, 15: „Laiminga ta tauta, kurios Dievas yra Viešpats“ ir tęsia: „Kad šiai tautai priklausytume ir <...> kartu su ja pasiektume nesibaigiantį gyvenimą su Dievu, įsakymų tikslas yra *meilė iš tyros širdies, geros sąžinės ir nuoširdaus tikėjimo* (1 Tim 1, 5)“ (11). Šis tikrasis gyvenimas, į kurį vis stengiamės kažkaip tiestis, neatsiejamas nuo gyvenimo kartu su „tauta“ ir kiekvienam individui gali tapti tikrove tik šitame Mes. Jis suponuoja išėjimą iš mūsų Aš kalėjimo, nes tik šio visuotinio subjekto atvirumas atveria ir mūsų akis, kad jos galėtų išvysti džiaugsmo šaltinį, pačią meilę – Dievą.

15. Tokia į bendruomenę orientuota „palaimingo gyvenimo“ vizija kreipia anapus pasaulio, tačiau kaip tik dėl to susijusi su šio pasaulio statydinimu – labai įvairiais būdais, nelygu istorinis kontekstas ir jo teikiamos ar šalinamos galimybės. Augustino laikais, kai naujų tautų įsiveržimas grasino suardyti pasaulio audinį, iki tol kažkiek garantavusį teisę bei gyvenimą teisinėje bendruomenėje, norint išgyventi kintančiame pasaulyje svarbu buvo stiprinti tos gyvenimo bei taikos bendruomenės pagrindus. Meskime žvilgsnį į daugiau ar mažiau atsitiktinai pasirinktą ir kai kuriais atžvilgiais pavyzdinį Viduramžių momentą. Visuotinei sąmonei vienuolynai atrodo esą nusišalinimo nuo pasaulio (*contemptus mundi*) ir pabėgimo nuo pareigų pasaulio atžvilgiu į privataus išganymo paieškas vietas. Bernardui Klerviečiui, į savo reformuotojo ordino vienuolynus patraukusiam būrius jaunuolių, atrodė kitaip. Jo akimis, vienuoliams teko užduotis ir Bažnyčios, ir pasaulio atžvilgiu. Daugybė įvaizdžių jis stengėsi išryškinti vienuolių atsakomybę už Bažnyčią ir už visą žmoniją; jiems jis taikė Pseudo-Rufino žodžius: „Žmonių giminė gyva ne daugeliu, nes jei jų nebūtų, žlugtų visas pasaulis...“ (12). Pasak jo, kontempliuojantieji – *contemplantes* – turi tapti žemės darbininkais – *laborantes*. Darbo kilnumas, krikščionių paveldėtas iš judaizmo, jau buvo suspindęs Augustino ir Benedikto vienuoliškose regulose. Bernardas tai, kas pradėta, tęsia. Kilmingi jaunuoliai, būriais traukę į jo vienuolynus, turėjo imtis rankų darbo. Bernardas, tiesa, nedviprasmiškai sako, jog vienuolynas negalįs atkurti rojaus, tačiau kartu mano, jog kaip praktinis bei dvasinis „žemės dirbimas“ galįs rengti naują rojų. Nepaliestos girios plotas paverčiamas derlingu – būtent tada kertami puikybės medžiai, iš sielų raunamos visokios piktžolės ir rengiama dirva, kurioje gali augti duona kūnui ir sielai (13). Argi dabartinė istorija mums iš naujo nepatvirtina, jog pasaulio pozityviai statydinti neįmanoma niekur, kur sielos prižėlusios laukinių augalų?

Krikščioniškojo tikėjimo ir vilties pokytis Naujaisiais laikais

16. Bet kaip galėjo išsirutulioti įsivaizdavimas, kad Jėzaus žinia griežtai individualistinė ir besitaikanti tik į individą? Kaip atsitiko, kad „sielų gelbėjimą“

imta aiškinti kaip bėgimą nuo atsakomybės už visumą, o krikščioniškąją programą laikyti savanaudiška išganymo paieška, kai nerūpi tarnauti kitiems? Norėdami į tai atsakyti, turime mesti žvilgsnį į Naujųjų laikų pagrindus. Jie ypač išryškėja žvelgiant į Franciją Baconą. Kad aušo naujas metas – atradus Ameriką ir pasiekus naujų techninių laimėjimų, dėl kurių tai tapo įmanoma, – yra akivaizdu. Bet kuo remiasi ši istorinė pervarta? Nauju eksperimento ir metodo santykiu, įgalinančiu žmogų aiškinti gamtą pasitelkiant jos dėsnius ir per tai pagaliau pasiekti „meno pergalę prieš gamtą“ (*victoria cursus artis super naturam*) (14). Bacono požiūriu, nauja yra naujas mokslo ir praktikos santykis. Tai dabar pritaikoma ir teologijos lygmeniu: šis naujas mokslo ir praktikos santykis reiškia, kad žmogui Dievo duota ir per pirmąją nuodėmę prarasta valdžia kūriniams būsianti atkurta (15).

17. Atidžiai skaitant bei apmąstant šias ištaras, aiškėn iškyla nerimą keliantis žingsnis: atkūrimo to, ką žmogus prarado išvartytas iš rojaus, iki šiol laukta iš tikėjimo į Jėzų Kristų, ir tai laikyta „atpirkimu“. Dabar šio „atpirkimo“, prarastojo „rojaus“ atkūrimo laukiama nebe iš tikėjimo, bet iš neseniai surasto mokslo ir praktikos sąryšio. Tikėjimas tiesiog net neneigiamas, bet perkeliamas į kitą plotmę – vien to, kas privatu ir anapus pasaulio, plotmę – ir sykiu padaromas kažkaip pasauliui nebesvarbus. Tokia programinė vizija nulėmė Naujųjų laikų kelią ir vis dar tebelemia šiandienę tikėjimo krizę, kuri iš esmės yra krikščioniškosios vilties krizė. Pagal Bacono samprotavimus, viltis įgyja naują pavidalą. Dabar jos vardas – tikėjimas pažanga. Mat Baconui aišku, kad neseniai atskleisti atradimai ir išradimai tėra pradžia, kad iš mokslo ir praktikos sąveikos kilns naujų atradimų ir gims visiškai naujas pasaulis, žmogaus karalystė (16). Tad jis pateikė lauktinų išradimų – net lėktuvo bei povandeninio laivo – viziją. Tolesnėje pažangos idėjos raidoje džiaugsmas matant regimą žmogiškojo potencialo pažangą tik nuolatos patvirtindavo tikėjimą pažanga, kaip tokį.

18. Sykiu į pažangos idėjos šerdį kelią vis labiau prasiskina dvi kategorijos – protas ir laisvė. Pažanga pirmiausia yra didėjanti proto valdžia, o tas protas, savaime suprantama, laikomas gėrio galia gėrio labui. Pažanga yra visų pančiojančių saitų įveikimas – žengimas tobulos laisvės link. Pati laisvė taip pat laikoma grynu pažadu, žmogui vis visapusiškiau save įgyvendinant. Abi sąvokos – laisvė ir protas – sykiu įima politinį aspektą. Mat proto karalystės laukiama kaip visiškai išsilaisvinusio žmogaus naujo būvio. Tačiau tokios proto ir laisvės karalystės sąlygos iš pirmo žvilgsnio atrodo menkai teapibrėžtos. Susidaro įspūdis, jog protas ir laisvė laiduoja naują tobulą žmonių bendruomenę tiesiog savaime, vien dėl jiems būdingo gerumo. Tačiau abi pagrindinės sąvokos „protas“ ir „laisvė“ tyloomis visada priešpriešintos tikėjimo ir

Bažnyčios, taip pat to meto valstybinių santvarkų saitams. Tad abi sąvokos turėjo revoliucinį milžiniškos sprogstamosios galios potencialą.

19. Turime glaustai apžvelgti du esminius šios vilties politinio įgyvendinimo etapus, nes jie labai svarbūs krikščioniškosios vilties keliui, jos supratimui bei išlikimui. Pirmiausia minėtina Prancūzijos revoliucija – bandymas įsteigti dabar proto ir laisvės valdžią ir kaip politinę tikrovę. Apšvietos Europa į šiuos įvykius iš pradžių žiūrėjo susižavėjusi, bet, jiems rutuliojantis, tapo priversta protą ir laisvę apmąstyti iš naujo. Abi įvykių Prancūzijoje recepcijos fazes puikiai iliustruoja du Immanuelio Kanto raštai, kuriuose jis apmąsto tai, kas vyksta. 1792 m. jis parašė kūrinių *Der Sieg des guten Prinzips über das Böse und die Gründung eines Reichs Gottes auf Erden* („Gerojo principo pergalė prieš blogį ir Dievo karalystės įsteigimas žemėje“). Jame sako: „Laipsniškas bažnytinio tikėjimo virtimas grynojo religinio tikėjimo vienvaldyste yra Dievo karalystės artinimasis“ (17). Jis mums taip pat pareiškia, kad revoliucijos perėjimą nuo bažnytinio tikėjimo prie racionalaus tikėjimo gali paspartinti. „Dievo karalystė“, apie kurią kalbėjo Jėzus, čia apibrėžiama naujai bei ateina kitaip; randasi, taip sakant, naujas „greito atėjimo laukimas“: „Dievo karalystė“ ateina ten, kur „bažnytinis tikėjimas“ nugalimas ir pakeičiamas „religiniu tikėjimu“, t. y. paprastu racionaliū tikėjimu. 1795 m. rašinyje apie *Ende aller Dinge* („Visų dalykų pabaiga“) vaizdas jau kitoks. Dabar Kantas, greta natūralios, svarsto nenatūralios, blogos dalykų pabaigos galimybę. Jis rašo: „Jei krikščionybė vieną dieną liautųsi buvusi verta meilės <...>, tai tada žmogaus mąstysenoje jos atžvilgiu išivyratų antipatija ir atmetimas, ir antikristas <...> pradėtų savo, kad ir trumpą, valdžią (veikiausia paremtą baimę ir savanaudiškumu): bet tada dėl to, kad likimas neleido krikščionybei tapti visuotine pasaulio religija, nors jai skirta buvo tokia būti, visus dalykus moraliniu atžvilgiu ištiks (bloga) pabaiga“ (18).

20. XIX amžiuje tikėjimo pažanga, kaip naujo žmogaus vilties pavidalo, tvirtai laikytasi, o į protą ir laisvę žvelgta kaip į žvaigždes, paskui kurias šiame vilties kelyje būtina sekti. Bet vis didesnė techninės plėtros sparta ir su tai susijusi industrializacija sukūrė visiškai naują visuomeninę situaciją: atsiranda pramonės darbininkų klasė ir „pramonės proletariatas“, kurio baidas gyvenimo sąlygas 1845 m. sukrečiamai pavaizdavo Friedrichas Engelsas. Skaitytojui turėjo pasidaryti aišku: šitai negali tęstis; būtinos permainos. Tačiau permainos sudrebinis ir sugriauvis visą buržuazinės visuomenės struktūrą. Po 1789 m. buržuazinės revoliucijos atėjo laikas naujai, proletarinei, revoliucijai: pažanga negalėjo rutuliotis tiesiog mažais žingsneliais, tolydžiai. Prireikė revoliucinio šuolio. Į tos valandos kvietimą atsiliepė Karlas Marxas ir savo kalbinėmis bei intelektualinėmis išgalėmis pamėgi-

no išjudinti istoriją šiam naujam dideliui – jo manymu – galutiniam žingsniui išganymo link, to, ką Kantas pavadino „Dievo karalyste“, link. Tiesai apie anapus išsisklaidžius, dabar atėjo laikas steigti tiesą apie šiaupus. Dangaus kritika virsta žemės kritika, teologijos kritika – politikos kritika. Pažanga link to, kas geriau, galutinai gero pasaulio link dabar kyla nebe iš mokslo, bet iš politikos – iš moksliskai apmąstytos politikos, pažįstančios istorijos bei visuomenės struktūrą ir todėl parodančios kelią į revoliuciją, visų dalykų pervartą. Marxas savo meto situaciją nusakė labai tiksliai, nors ir gana šališkai, ir su dideliu analitiniu įžvalgumu nurodė kelius į revoliuciją – ne tik teoriškai: pasitelkdamas komunistų partiją, išaugusią iš 1848 m. komunistų Manifesto, ją ir pradėjo. Dėl tyrimų tikslumo bei aiškiaus irankių radikalioms permainoms nurodymo jo pažadas žavėjo ir ligi šiol tebežavi. Įvyko ir revoliucija, radikaliausia – Rusijoje.

21. Tačiau su pergale aikštėn iškilo ir pamatinė Marso klaida. Jis labai tiksliai nurodė, kaip įvykdyti perversmą. Tačiau nepasakė, ką daryti toliau. Jis tiesiog suponavo, kad naujoji Jeruzalė bus įgyvendinta su valdančiosios klasės ekspropriacija, politinės galios kritimu ir gamybos priemonių suvisuomeninimu. Tada neliks jokių prieštaravimų, žmogus ir pasaulis pagaliau bus save suvokę. Visa savaime rutuliosis teisingu keliu, nes visa priklausys visiems ir visi vieni kitiems trokš geriausia. Tad Leninui po pavykusios revoliucijos teko patirti, kad mokytojas nieko nepasakė apie tai, ką reikėtų daryti toliau. Tiesa, jis yra kalbėjęs apie proletariato diktatūros tarpinio laikotarpio būtinybę, tačiau ši vėliau turėjusi tapti neberekalinga. Šis „tarpinis laikotarpis“ mums labai gerai pažįstamas, žinome, kaip jis plėtojosi atnešdamas ne tobulą pasaulį, bet palikdamas pasibaisėtinus sugriovimus. Marxas ne tik nesugalvojo naujam pasauliui reikiamų institucijų – jų juk nebebūtų prireikę. Kad jis apie tai nekalba, visiškai logiška. Jo klaida gilesnė. Jis užmiršo, kad žmogus visada lieka žmogumi. Jis užmiršo žmogų ir jo laisvę. Jis užmiršo, kad laisvė visada yra ir laisvė daryti bloga. Jis manė, jog sutvarkius ekonomiką visa kita susitvarkys savaime. Jo tikroji klaida yra materializmas: mat žmogus nėra vien ekonominių sąlygų produktas, ir jo negalima pagydyti vien iš išorės, sukuriant palankias ekonomines sąlygas.

22. Tad iš naujo atsidedame priešais klausimą: ko galime tikėtis? Šiuolaikiniams laikams būtina save savikritiškai įvertinti plėtojant dialogą su krikščionybe bei jai būdingu vilties supratimu. Iš tokio dialogo ir krikščionys savo žinių bei patirčių kontekste turėtų iš naujo suvokti, kokia iš tikro yra jų vilties esmė, ką jie turėtų pasauliui duoti ir ko neduoti. Šiuolaikinių laikų savikritika turėtų apimti ir Naujųjų laikų krikščionybės, turinčios mokytis vis iš naujo save suvokti pradėdant nuo savo šaknų, savikritiką. Šiuo klausimu čia tegalime pateikti tik keletą pastabų. Iš pradžių

klaustina: ką iš tikrųjų reiškia „pažanga“? Ką ji žada ir ko nežada? Jau XIX amžiuje tikėjimas pažanga sulaukdavo kritikos. XX a. Theodoras W. Adorno tikėjimo pažanga problematiką suformulavo gana drastiškai: pažanga, atidžiau žvelgiant, prasidėjo nuo akmens svaidyklės ir rutuliojosi iki atominės bombos. Šio pažangos aspekto iš tiesų nevalia slėpti. Kitaip tariant: išryškėja pažangos dviveidiškumas. Pažanga neabejotinai teikia naujų galimybių gėriui, bet sykiu atveria didžiules galimybes blogiui – galimybes, kurių iki tol nebuvo. Visi esame matę, kaip pažanga netikusiose rankose gali virsti, ir yra virtusi, siaubą keliančia blogio pažanga. Jei techninės pažangos nelydi pažanga žmogaus moralinio ugdymo, virtimo „vidiniais žmoneimis“ (plg. *Ef 3, 16; 2 Kor 4, 16*), srityje, tuomet tai yra ne pažanga, bet grėsmė žmogui ir pasauliui.

23. Kas dėl abiejų didžiųjų „proto“ ir „laisvės“ temų, tai čia galime tik nurodyti su jomis susijusius klausimus. Taip, protas yra didelė Dievo dovana žmogui, o proto pergalė prieš neprotingumą yra ir krikščioniškojo tikėjimo tikslas. Bet kada protas iš tikrųjų valdo? Kai būna atsiskyres nuo Dievo? Kai būna aklas Dievui? Ar su galia ir veikimu susijęs protas jau yra visas protas? Pažanga, kad būtų pažanga, turi būti lydima moralinio žmonijos augimo, o su galia bei veikimu susijęs protas neatidėliotinai papildytinas proto atvirumu gelbėjančioms tikėjimo jėgoms, gera ir bloga skyrimu. Tik tada jis iš tiesų tampa žmogiškuoju protu. Jis tampa žmogišku tik tuomet, kai gali rodyti valiai kelią, o tai jis ištengia daryti vien žvelgdamas anapus savęs. Kitaip žmogaus būvis, kai sugriaunama pusiausvyra tarp to, ką žmogus geba įgyvendinti materialiai ir ką ištengia spręsti širdimi, tampa grėsme jam ir kūriniui. Tad kalbant apie „laisvę“, prisimintina, jog žmogaus laisvė visada reikalauja laisvių sambūvio. O šis sambūvis neįmanomas nesivadovaujant bendru vidiniu matu, kuris yra mūsų laisvės pagrindas ir tikslas. Pasakykime paprastai: žmogui reikia Dievo, kitaip jis lieka be vilties. Ši pradžioje pacituota šventojo Pauliaus išlara (plg. *Ef 2, 12*) Naujųjų laikų tėkmėje pasirodo kaip esanti visiškai realistiška bei teisinga. Todėl be Dievo įgyvendintą „Dievo karalystę“ – taigi vien žmogaus karalystę – neišvengiamai išlinka Kanto nusakyta visų dalykų „bloga pabaiga“: tą matėme ir vis tebematome. Bet tada ir Dievas į žmogiškuosius dalykus tikrai įžengia tik tada, kai ne tik yra mūsų mąstomas, bet ir pats prie mūsų artinasi ir mums kalba. Todėl protui, kad visiškai būtų pats savimi, reikia tikėjimo: idant įgyvendintų savo tikrąją prigimtį bei užduotį, protui ir tikėjimui reikia vienas kito.

Tikrasis krikščioniškosios vilties pavidalas

24. Paklauskime dar kartą: ko galime tikėtis? Ir ko negalime tikėtis? Iš pradžių turime konstatuoti, kad sumuojamoji pažanga galima tik materialinėje srity-

je. Čia, vis geriau pažįstant materijos struktūras ir atitinkamai daugėjant išradimų, pažanga aiškiai tolydžiai juda vis didesnės valdžios gamtai linkme. Tačiau moralinės sąmonės ir moralinių sprendimų srityje toks sumuojamumas neįmanomas vien dėl to, kad žmogaus laisvė visada yra nauja bei vis iš naujo turi priimti sprendimus. Jų niekada negali priimti už mus kiti – tada nebebūtume laisvi. Laisvė lemia, kad pamatinių apsisprendimų lygmeniu kiekvienas žmogus, kiekviena karta yra nauja pradžia. Naujos kartos, žinoma, gali pasiremti ankstesniųjų sukauptomis žiniomis ir patirtimi bei semti iš moralinio visos žmonijos lobyno. Tačiau gali jį ir atmesti, nes tai ne taip akivaizdu kaip materialūs išradimai. Moralinis žmonijos lobynas neegzistuoja taip, kaip naudojamos priemonės, jis yra kaip kvietimas laisvei ir kaip galimybė jai. Bet tai reiškia:

a) Teisingo žmogiškųjų dalykų būvio, pasaulio moralinio gerumo niekada neįmanoma laiduoti vien struktūromis, kad ir kokiomis geromis. Tokios struktūros ne tik svarbios, bet ir būtinos, tačiau jos negali ir neturi panaikinti žmogaus laisvės. Be to, ir geriausios struktūros veikia tik tada, kai bendruomenėje gyvi įsitikinimai, galintys žmones motyvuoti laisvai pritari bendruomenės tvarkai. Laisvė neatsiejama nuo įsitikinimo, o įsitikinimas neegzistuoja savaime, bet turi būti vis iš naujo bendruomeniškai įgyjamas.

b) Kadangi žmogus visuomet lieka laisvas ir jo laisvė visada yra trapi, šiame pasaulyje niekada neegzistuos galutinai pastatydinta gėrio karalystė. Kas žada visados išlikiantį geresnį pasaulį, tas žada melagingai, iš akių išleidžia žmogaus laisvę. Laisvė visada iš naujo įgytina gėrio reikalui. Laisvas pritarimas gėriui niekada neegzistuoja savaime. Struktūros, neatšaukiamai nustatančios tam tikrą – gerą – pasaulio santvarką, žmogaus laisvę panaikintų, ir todėl galų gale geros struktūros ir nebūtų.

25. Tai reiškia: kiekvienai kartai duota užduotis vis iš naujo galynėtis dėl teisingos žmogiškųjų dalykų tvarkos; toks galynėjimasis niekad nesibaigia. Tačiau kiekviena karta, žinoma, privalo savo indėliu prisidėti, kad būtų sukurtos įtikinamos laisvės bei gėrio santvarkos, rodančios kitai kartai, kaip tinkamai naudotis laisve, ir dėl to tiek, kiek leidžia žmogiškosios galimybės, teikiančios tam tikrą ateities laidą. Kitaip tariant: geros struktūros padeda, tačiau jų vienu nepakanka. Žmogus niekada negali būti atpirktas tiesiog iš išorės. Francisas Baconas ir jo įkvėptų šiuolaikinių intelektualinių srovių sekėjai klydo manydami, jog žmogus atperkamas per mokslą. Turint tokią lūkestį iš mokslo reikalaujama per daug, tokia viltis apgaulinga. Mokslas gali daug prisidėti prie to, kad pasaulis ir žmonija būtų žmogiškesni. Bet jis gali žmogų bei pasaulį ir sugriauti, jei nėra valdomas už jo paties ribų esančių jėgų. Kita vertus, turime pripažinti, kad Naujųjų

laikų krikščionybė mokslo sėkmių plėtojant pasaulį akivaizdoje daugiausia grėžėsi į individą bei jo išganyką. Ji susiaurino savo vilties horizontą ir nepakankamai suvokė savo užduoties didybę, kad ir kiek daug būtų padariusi ugdydama žmogų bei rūpindamasi silpnaisiais ir kenčiančiaisiais.

26. Ne mokslas atperka žmogų. Žmogus atperkamas meile. Pirmiausia tai taikytina vien pasaulio sričiai. Kai kas nors savo gyvenime patiria didelę meilę, šitai jam būna „atpirkimo“, suteikiančio jo gyvenimui naują prasmę, akimirka. Tačiau netrukus jis suvokia, kad dovanota meilė viena pati jo gyvenimo klausimo neišsprendžia. Ši meilė išlieka trapi. Ją gali sugriauti mirtis. Jam reikia besąlygiškos meilės. Reikia tikrumo, leidžiančio ištarti: „Aš juk esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje“ (*Rom 8, 38–39*). Žmogus, kad ir kas jam nutiktų, yra „atpirtas“ tada, ir tik tada, kai tokia besąlygiška meilė su jos besąlygišku tikrumu egzistuoja. Būtent tai turime galvoje sakydami: Jėzus Kristus mus „atpirko“. Per jį tapome tikri, kad Dievas nėra pasaulio tolina „pirmoji priežastis“, nes jo vienatinis Sūnus tapo žmogumi ir apie jį kiekvienas gali pasakyti: „Gyvenu tikėjimu į Dievo Sūnų, kuris pamilo mane ir paaukojo save už mane“ (*Gal 2, 20*).

27. Šia prasme tiesa yra tai, jog tas, kuris Dievo nepažįsta, gali turėti daug vilčių, bet galiausiai yra be vilties, be didelės, visą gyvenimą remiančios vilties (plg. *Ef 2, 12*). Tikra, didelė ir visuose nusivylimuose žmogų palaikanti viltis gali būti tik Dievas – Dievas, mylėjęs mus „iki galo“, iki „atlikta“ (plg. *Jn 13, 1 ir 19, 30*). Palytėtas meilės, ima nuvokti, kas iš tiesų yra „gyvenimas“. Jis ima nuvokti, kas turima galvoje Krikšto apeigose aptinkamais žodžiais apie viltį: iš tikėjimo laukiau „amžinojo gyvenimo“ – tikrojo gyvenimo, kuris yra tiesiog visas, pilnatviškas gyvenimas, kuriam niekas negresia. Jėzus, sakantis apie save, jog yra atėjęs, kad turėtume, apščiau turėtume gyvenimo (plg. *Jn 10, 10*), mums taip pat paaiškino, kas yra „gyvenimas“: „O amžinasis gyvenimas – tai pažinti tave, vienintelį tikrąjį Dievą, ir tavo siųstąjį Jėzų – Mesiją“ (*Jn 17, 3*). Gyvenimas tikraja šio žodžio prasme surandamas ne savyje ir ne savo išgalėmis: tai – santykis. O gyvenimas kaip visuma yra santykis su tuo, kuris yra gyvenimo versmė. Jei mus sieja santykis su tuo, kuris nemiršta, kuris pats yra gyvenimas ir meilė, tada esame gyvi. Tada „gyvename“.

28. Bet dabar kyla klausimas: ar taip vėl neįpuolame į išganykų individualizmą? Į viltį tik sau, kuri nebėra tikra viltis, nes užmiršta bei nuošalėje palieka kitus? Ne. Santykis su Dievu steigiamas per bendrystę su Kristumi – vieni ir tik savo išgalėmis to nepasiek-

sime. Bet santykis su Jėzumi yra santykis su tuo, kuris save už mus visus atidavė (plg. *1 Tim 2, 6*). Būdami bendrystėje su Jėzumi Kristumi esame įimami į jo „už visus“, tai tampa mūsų egzistencijos būdu. Jėzus įpareigoja mus gyventi dėl kitų, tačiau tik bendrystėje su juo įstengiame tikrai būti dėl kitų, dėl visumos. Norėčiau čia pacituoti didį graikų Bažnyčios mokytoją Maksimą Išpažinėją (†662), kuris iš pradžių ragina niekam neteikti pirmenybės Dievo pažinimo bei meilės atžvilgiu ir po to iškart pereina prie praktinių dalykų: „Kas myli Dievą, negali vergauti pinigams. Jis juos išleidžia dieviškai <...> teisingai padalija atsižvelgdamas į teisėtus poreikius“ (19). Iš meilės Dievui išplaukia dalyvavimas Dievo teisingume bei gerume kitų atžvilgiu; meilė Dievui reikalauja vidinės laisvės visos nuosavybės ir materialinių gėrybių atžvilgiu: meilė Dievui reiškiasi atsakomybe už kitus (20). Tokį Dievo meilės ir atsakomybės už žmones ryšį išpūdingai liudija Augustino gyvenimas. Atsivertęs į krikščioniškąjį tikėjimą, jis su savo bendraminčiais draugais troško gyventi visiškai atsidavęs Dievo žodžiui ir amžiniesiems dalykams. Didžiosios graikų filosofijos suformuluotą kontempliatyvaus gyvenimo idealą jis ketino įgyvendinti krikščioniškomis vertybėmis, tokiu būdu pasirinkdamas „geriausiąją dalį“ (plg. *Lk 10, 42*). Bet visa baigėsi kitaip. Per sekmadienines šv. Mišias viešnagės Hipono uostamiesčio metu Augustinas vyskupo buvo pašauktas iš minios ir priverstas priimti šventimus tarnauti kunigu šiame mieste. Prisimindamas šią valandą, savo *Išpažinimuose* jis rašo: „Išgąsdintas savo nuodėmių ir savo nelaimės didybės, buvau sumanęs širdyje ir nutaręs pabėgti vienumon, bet tu suturėjai mane ir sustiprinau, tardamas: *Kristus yra miręs už visus, kad gyvieji nebė sau gyventų, bet tam, kuris už juos numirė*“ (2 *Kor 5, 12*)“ (21). Kristus numirė už visus. Gyventi jam reikia ištraukti į jo „buvimą dėl kitų“.

29. Augustinui šitai reiškė visiškai naują gyvenimą. Kartą jis taip apibūdino savo kasdienybę: „Nerims-tančius drausminti, mažadvasius guosti, silpnuosius palaikyti, prieštaraujantiems atsakyti, kės-laujančių sergėti, nemokytus mokyti, tingiuosius akinti, besivaidijančius ramdyti, išdidžiuosius subarti, nusiminusius drąsinti, susipykusius taikinti, vargšams padėti, engiamuosius laisvinti, geruosius girti, bloguosius pakęsti ir – ojoj! – visus mylėti“ (22). „Evangelija mane gąsdina“ (23) – kelia išganingą baimę, neleidžiančią gyventi vien sau ir skatinančią perteikti mūsų bendrą viltį kitiems. Kritišku Romos imperijos laikotarpiu, kai grėsmė kilo romėnų Afrikai – kuri, beje, ir buvo sunaikinta Augustino gyvenimo pabaigoje – Augustinui kaip tik rūpėjo perteikti viltį, – viltį, gimusią iš tikėjimo ir įgalinusią jį priešingai jo intravertiškam temperamentui ryžtingai ir visomis išgalėmis prisidėti prie miesto statydinimo. Tame pačiame *Išpažinimų* skyriuje, kur išvydome jo pastangų „dėl visų“ pagrindinį motyvą, jis sako, kad Kristus

visus mus užtaria: „kitaip netekčiau vilties. Juk gausios ir, be to, didelės mano negalios, gausios ir didelės; bet dar galingesnis tavo gydymas. Būtume galėję manyti, kad tavo žodis yra toli nuo sąjungos su žmogumi, ir netekti vilties dėl savęs, jei jis nebūtų tapęs kūnu ir gyvenęs tarp mūsų“ (24). Akinamas savo vilties, Augustinas iki galo atidavė save paprastiesiems žmonėms ir savo miestui – atsisakė savo dvasinio aristokratiškumo ir paprastiesiems žmonėms paprastai pamokslavo ir paprastai elgėsi jų atžvilgiu.

30. Apibendrinkime, kas iš ligšiolinių svarstymų iškilo aikštėn. Žmogus kasdien turi daug mažesnių ar didesnių vilčių – skirtingų skirtingais gyvenimo tarpsniais. Kartais gali atrodyti, kad viena šių vilčių jį pripildo visą ir jam kitokių vilčių nebereikia. Jau nystėje tai gali būti didelės, visus lūkesčius patenkinančios meilės viltis; aukštesnių profesinių pareigų, vienos ar kitos tolesnį gyvenimą nulemiančios sėkmės viltis. Tačiau šioms viltims išsipildžius, paaiškėja, jog šitai nebuvo visa. Išaiškėja, kad jam reikia visa pranokstančios vilties. Kad jį patenkinti gali tik kažkas begalinis, kas visados bus nepalyginti daugiau, negu jis kada nors įstengs pasiekti. Šia prasme Naujausiais laikais išsirutuliojo pastatydinto tobulo pasaulio, kuris ėmė atrodyti įgyvendinamas pasiremiant mokslo žiniomis bei moksliskai pagrįsta politika, viltis. Taip biblinė Dievo karalystės viltis buvo pakeista žmogaus karalystės, geresnio pasaulio, kuris būtų tikroji „Dievo karalystė“, viltimi. Atrodė, kad tai pagaliau yra ta didi ir realistinė viltis, kurios ir reikėjo žmogui. Ji galėjo – tam tikram laikui – mobilizuoti visas žmogaus jėgas; didis tikslas atrodė vertas visų pastangų. Tačiau ilgainiui pasirodė, kad ši viltis vis labiau tolsta. Žmogus iš pradžių suprato, jog ši viltis galbūt yra rytojaus žmonėms, bet tikrai ne jam. Ir, kita vertus, kad ir kaip didžioji viltis susijusi su šiuo „dėl kitų“ – juk negaliu būti laimingas būdamas nusistatęs prieš kitus ir be kitų, – viltis, nesusijusi su manimi, nėra ir tikroji viltis. Pasirodė, kad tokia viltis prieštarauja laisvei, nes žmogiškųjų dalykų būvis kiekvienoje kartoje vis iš naujo priklauso nuo laisvo šių žmonių apsisprendimo. Jei ši laisvė iš jų būtų atimta santykių bei struktūrų, pasaulis vėlgi nebūtų geras, nes pasaulis be laisvės nėra geras pasaulis. Kad pasaulis taptų geresnis, būtina nuolatos stengtis, bet geresnis rytojaus pasaulis negali būti mūsų vilties tikrasis ir pakankamas turinys. Visados kyla klausimas: kada pasaulis „geresnis“? Kas padaro jį gerą? Kokių matu matuojamas jo gerumas? Ir kokiais būdais pasiekiamas šis „gerumas“?

31. Dar kartą: mums reikia mažesnių ar didesnių vilčių, palaikančių mus kasdieniame kelyje. Tačiau jų nepakanka be didelės, visa kita pranokstančios vilties. Ši didelė viltis tegali būti visa aprėpiantis Dievas, galintis dovanoti tai, ko patys neįstengiamo pasiekti. Buvimas apdovanotam nuo vilties neatsieja-

mas. Vilties pamatas yra Dievas – ne koks nors Dievas, bet Dievas, turintis žmogišką veidą ir mylėjęs mus iki galo – kiekvieną atskirą žmogų ir žmoniją kaip visumą. Jo karalystė yra ne įsivaizduojama anapusybe, ne ateitis, kurios niekada nebus; jo karalystė yra ten, kur mylima ir kur mus pasiekia jo meilė. Jo meilė vienintelė teikia mums galimybę kasdien blai viai, neprarandant vilties polėkio, laikytis iš prigimties netobulame pasaulyje. Ir jo meilė sykiu laiduoja, jog tikrai egzistuoja tai, ką tik miglotai nuvokiame ir ko giliausiai laukiame – gyvenimas, kuris yra „tikras“ gyvenimas. Paskutinėje dalyje pamėginkime tai konkretizuoti, dėmesį sutelkdami į praktines vilties mokymosi bei ugdymo vietas.

Nuorodos

- (1) *Corpus Inscriptionum Latinorum*, t. 4, Nr. 26003.
- (2) Plg. *Poem. dogm.*, V, 53–64: PG 37, 428–429.
- (3) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, Nr. 1817–1821.
- (4) *Summa Theologiae*, II–II^{ae}, q. 4, a. 1.
- (5) H. Köster: *ThWNT*, VIII (1969), 585.
- (6) *De excessu fratris sui Satyri*, II, 47: CSEL 73, 274.
- (7) Ten pat, II, 46: CSEL 73, 273.
- (8) Plg. Ep. 130 *Ad Probam* 14, 25–15, 28: CSEL 44, 68–73.
- (9) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, Nr. 1025.
- (10) Jean Giono. *Les vraies richesses*. 1936, Préface, Paris 1992, 18–20: H. de Lubac. *Catholicisme. Aspects sociaux du dogme*. Paris 1983, VII.
- (11) Ep. 130 *Ad Probam* 13, 24: CSEL 44, 67.
- (12) *Sententiae* III, 118: CCL 6/2, 215.
- (13) Plg. ten pat, III, 71, 470–473.
- (14) *Novum Organum* I, 117.
- (15) Plg. ten pat, I, 129.
- (16) Plg. *New Atlantis*.
- (17) *Werke* IV, hg. W. Weischedel (1956), 777.
- (18) I. Kant, *Das Ende aller Dinge: Werke* VI, hg. W. Weischedel (1964), 190.
- (19) *Capita de charitate, Centuria* 1, cap. 1: PG 90, 965.
- (20) Plg. ten pat: PG 90, 962–966.
- (21) *Conf. X*, 43, 70: CSEL 33, 279.
- (22) *Sermo* 340, 3: PL 38, 1484; plg. F. Van der Meer. *Augustinus der Seelsorger* (1951), 318.
- (23) *Sermo* 339, 4: PL 38, 1481.
- (24) *Conf. X*, 43, 69: CSEL 33, 279.

(Tęsinys kitame numeryje)

Popiežius

Popiežiaus Benedikto XVI žinia 15-osios Pasaulinės ligonių dienos proga	Nr. 1, p. 2
Popiežiaus Benedikto XVI pamokslas per šv. Mišias 2006 m. Kalėdų naktį	Nr. 1, p. 3
Popiežiaus Benedikto XVI 2006 m. Kalėdų žinia	Nr. 1, p. 4
Popiežius Benediktas XVI apie 2006 metus	Nr. 1, p. 5
Popiežiaus Benedikto XVI žinia 2007 m. gavėnios proga	Nr. 4, p. 2
Popiežiaus Benedikto XVI žinia XXII Pasaulinės jaunimo dienos proga	Nr. 4, p. 3
Popiežiaus Benedikto XVI homilija Pelenuų dieną (2007 m. vasario 21 d.)	Nr. 5, p. 2
Benediktas XVI apie Marijos šventoves	Nr. 5, p. 3
Benediktas XVI apie prigimtinių įstatymą	Nr. 5, p. 4
Popiežius Benediktas XVI apie Atgailos sakramentą	Nr. 5, p. 5
Popiežius Benediktas XVI. Kreipimasis į Popiežiškosios gyvybės akademijos visuotinio susirinkimo dalyvius	Nr. 6, p. 2
Popiežius Benediktas XVI. Žinia 44-osios Pasaulinės maldos už pašaukimus dienos proga	Nr. 7, p. 2
Pamokslas per Viešpaties vakarienes šv. Mišias Laterano bazilikoje 2007 m. Didįjį ketvirtadienį	Nr. 7, p. 3
2007 m. Velyknakčio pamokslas Šv. Petro katedroje	Nr. 7, p. 4
Velykų <i>Urbi et Orbi</i>	Nr. 7, p. 6
Popiežius Benediktas XVI. Žinia 41-osios Pasaulinės komunikavimo dienos proga	Nr. 8, p. 2
Benediktas XVI apie artimo meilę ir teisingumą	Nr. 12, p. 2
Popiežius Benediktas XVI apie tris Augustino atsivertimus	Nr. 12, p. 3
Popiežius Benediktas XVI. Laiškas vyskupams apaštališkojo laiško „ <i>motu proprio datae</i> “ SUMMORUM PONTIFICUM dėl iki 1970 m. reformos taikytos Romos liturgijos naudojimo paskelbimo proga	Nr. 13–14, p. 2
Popiežius Benediktas XVI. Apaštališkasis laiškas „ <i>motu proprio datae</i> “ SUMMORUM PONTIFICUM	Nr. 13–14, p. 4
„Parodyk mums Jėzų!“	Nr. 18, p. 2
„Sine dominico non possumus!“	Nr. 18, p. 3
Krikščioniškosios šaknys – „mūsų civilizacijos fermentas“	Nr. 18, p. 5
„Pasauliui reikia mūsų liudijimo“	Nr. 18, p. 6
Apie vienuolių maldą ir teologijos studijas	Nr. 18, p. 9
Apie savanorių darbą	Nr. 18, p. 10
Popiežiaus Benedikto XVI žinia XXIII Pasaulinės jaunimo dienos proga (Sidnėjus, 2008 m.)	Nr. 19, p. 2
Popiežius apie tikėjimo ugdymą	Nr. 19, p. 6
Popiežius jaunimui: „Plaukite prieš srovę!“	Nr. 19, p. 9
Popiežiaus Benedikto XVI atsakymai į kunigų klausimus	Nr. 20, p. 2
Popiežius apie „dalijimosi logiką“	Nr. 21, p. 2
„Pelno logika“ neturėtų stelbti „teisingo paskirstymo logikos“	Nr. 21, p. 3
Apie prigimtines teises	Nr. 21, p. 3
Apie įkalintų asmenų pastoraciją	Nr. 21, p. 4
Popiežius apie paliatyviąją slaugą	Nr. 22, p. 2
Popiežiaus Benedikto XVI žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos (2008 m. sausio 13 d.) proga	Nr. 24, p. 2
Apie farmacininko vaidmenį	Nr. 24, p. 3

Bažnyčios dokumentai

Popiežius Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas <i>Divini Amoris Scientia</i> . Šventoji Kūdikelio Jėzaus ir Švenčiausiojo Veido Teresė skelbiama visuotinės Bažnyčios mokytoja	Nr. 6, p. 14
--	--------------

Popiežius Benediktas XVI. Posinodinis apaštališkasis paraginimas <i>Sacramentum Caritatis</i>	Nr. 7, p. 22; Nr. 8, p. 16; Nr. 9, p. 13
Tarptautinė teologijos komisija. Išganymo viltis be krikšto mirusiems kūdikiams	Nr. 10, p. 14; Nr. 11, p. 15
Dvasininkijos kongregacija. Laiškas Pasaulinės maldos už kunigų šventėjomą dienos proga (2007 m. birželio 15 d.)	Nr. 12, p. 26
Popiežiškoji kultūros taryba. <i>Via pulchritudinis</i> . Privilegijuotas evangelizacijos ir dialogo kelias	Nr. 13–14, p. 25; Nr. 15, p. 22
Popiežiškoji migrantų ir keliaujančiųjų pastoracijos taryba. Kelio pastoracijos gairės	Nr. 16, p. 16; Nr. 17, p. 15
Popiežius Benediktas XVI. Enciklika <i>Spe salvi</i> apie krikščioniškąją viltį vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams bei vienuolėms ir visiems į Kristų tikintiems pasauliečiams (pradžia)	Nr. 24, p. 13

Šventasis Sostas

Tikėjimo mokymo kongregacija. Atsakymai į klausimus dėl kai kurių mokymo apie Bažnyčią aspektų	Nr. 15, p. 2
Tikėjimo mokymo kongregacija. Dokumento <i>Atsakymai į klausimus dėl kai kurių mokymo apie Bažnyčią aspektų</i> komentarai	Nr. 15, p. 4
Tikėjimo mokymo kongregacija. Atsakymai į du Jungtinių Valstijų vyskupų konferencijos klausimus dėl dirbtinio maitinimo	Nr. 19, p. 10
Tikėjimo mokymo kongregacija. Komentaras dėl maisto ir gėrimo teikimo dirbtiniu būdu	Nr. 19, p. 10

Lietuvos Vyskupų Konferencija

Lietuvos vyskupų laiškas tikintiesiems artėjant savivaldybių rinkimams	Nr. 3, p. 2
Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininko arkiv. S. Tamkevičiaus laiškas dėl Niujorko Aušros Vartų bažnyčios	Nr. 3, p. 3
Visuomenės komunikavimo priemonių dienos minėjimas	Nr. 8, p. 3
Vyskupų laiškas šeimoms Gyvybės dienos proga	Nr. 8, p. 4
Lietuvos vyskupų laiškas Lietuvoje lankantis šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės relikvijoms	Nr. 10, p. 3
Lietuvos Vyskupų laiškas minint pal. Jurgio Matulaičio beatifikacijos 20-metį	Nr. 12, p. 5
Atviras laiškas Sveikatos apsaugos Ministrui	Nr. 15, p. 7

LVK komunikatai

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 2, p. 2
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 5, p. 7
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 10, p. 2
Lietuvos Vyskupų Konferencijos komunikatas dėl Alkoholio kontrolės įstatymo pataisų priėmimo	Nr. 13–14, p. 6
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 18, p. 12
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 21, p. 5

Ganytojo žodis

Kardinolo A. J. Bačnio pamokslas per Piemenėlių šv. Mišias Vilniaus arkikatedroje	Nr. 1, p. 18
Arkivyskupo Sigitio Tamkevičiaus homilija Prisikėlimo šventovėje	Nr. 1, p. 19
Kardinolo A. J. Bačnio pamokslas Vasario 16-osios proga Vilniaus arkikatedroje	Nr. 4, p. 17
Kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Homilija Kovo 11-osios proga	Nr. 5, p. 17
Kardinolo A. J. Bačnio Velyknakčio pamokslas Vilniaus arkikatedroje	Nr. 7, p. 21

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Žodis per iškilmingą liturgiją pasitinkant Vilniaus arkikatedroje šv. Teresės relikvijas	Nr. 10, p. 13
Telšių vyskupo ganytojiškasis paraginimas vyskupijos tikintiesiems dalyvauti 2007 m. Žemaičių Kalvarijos atlaiduose	Nr. 12, p. 24
Arkivyskupas S. Tamkevičius. „Štai aš visa darau nauja“ (Apr 21, 5)	Nr. 20, p. 17
Dvasininkijos kongregacijos prefekto kardinolo Claudio Hummes žinia katechetams	Nr. 20, p. 18
Kardinolas Walter Kasper. Kristaus šviesa ir Bažnyčia	Nr. 20, p. 19
Kardinolo A. J. Bačchio pamokslas per Aušros Vartų atlaidus	Nr. 22, p. 14

Dokumentai

Lenkijos vyskupų žodis visiems Bažnyčios Lenkijoje tikintiesiems	Nr. 2, p. 13
--	--------------

Straipsniai

Dr. Dalia Verbylaitė. Tikybos pamokų svarba mokinių, mokytojų, šeimų, visuomenės požiūriu	Nr. 1, p. 20
Dievo žodžio skaitymas (II)	Nr. 2, p. 15
Dievo žodžio skaitymas (III)	Nr. 3, p. 23
Dievo žodžio skaitymas (IV)	Nr. 4, p. 18
Dievo žodžio skaitymas (V)	Nr. 5, p. 18
Kun. Vaclovas Aliulis MIC. Jurgis Matulaitis aktualus Lietuvos Bažnyčiai	Nr. 3, p. 20
Belaukiant šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės relikvijų	Nr. 6, p. 20
Kardinolas Joseph Ratzinger. Kunigų tarnyba ir gyvenimas	Nr. 22, p. 15

Homilijos

Nuotaikų Viešpats. 4 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 1, p. 17
Nuodėmingi žvejai. 5 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 2, p. 11
Naujas paveikslas. 6 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 2, p. 12
Gailestingieji sulauks gailestingumo. 7 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 3, p. 16
Atkirtis Dievo žodžiu. I gavėnios sekmadienis (C)	Nr. 3, p. 17
Dievo žodžio palapinė. II gavėnios sekmadienis (C)	Nr. 3, p. 19
Malonės šansas. III gavėnios sekmadienis (C)	Nr. 4, p. 14
Gailestingasis Tėvas. IV gavėnios sekmadienis (C)	Nr. 4, p. 15
Malonė didesnė už nuodėmę. V gavėnios sekmadienis (C)	Nr. 5, p. 15
Dievas ant kryžiaus. Verbų sekmadienis (C)	Nr. 5, p. 16
Pirmoji savaitės diena. Kristaus Prisikėlimas – Velykos	Nr. 6, p. 12
Tomo žodis. II Velykų sekmadienis (C)	Nr. 6, p. 13
Atpažinti Prisikėlusįjį. III Velykų sekmadienis (C)	Nr. 7, p. 19
Ganytojo balsas. IV Velykų sekmadienis (C)	Nr. 7, p. 20
Naujasis meilės įsakymas. V Velykų sekmadienis	Nr. 8, p. 12
Ramybės dovana. VI Velykų sekmadienis (C)	Nr. 8, p. 13
Aukštybių jėgos pažadas. Šeštinės (C)	Nr. 8, p. 14
Dvasia ir išrišimas. Sekminės	Nr. 8, p. 15
Trejbės pagarbinimas. Švenčiausioji Trejybė (C)	Nr. 9, p. 10
Dievo dosnumo šventė. Viešpaties Kūnas ir Kraujas – Devintinės (C)	Nr. 9, p. 11
Šventoji nusidėjėlė. 11 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 9, p. 12

Daugiau negu pranašas. Šv. Jono Krikštytojo gimimas	Nr. 10, p. 12
Jėzus ir Elijas. 13 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 11, p. 13
Išlydėjimas į misijas. 14 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 11, p. 14
Meilės pareiga. 15 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 12, p. 20
Įspėjimas Mortai. 16 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 12, p. 21
Dievas nedelsia. 17 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 12, p. 22
Amžinybės turtai. 18 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 12, p. 23
Tarnų pagerbimas. 19 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 13–14, p. 22
<i>Magnificat</i> danguje. Švč. M. Marijos Ėmimas į dangų (Žolinė)	Nr. 13–14, p. 23
Liepsnos troškimas. 20 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 13–14, p. 24
Išgelbėtųjų būrys. 21 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 15, p. 20
Pirmosios vietos. 22 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 15, p. 21
Meilė ir atsižadėjimas. 23 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 16, p. 14
„Pirmasis nusidėjėlis esu aš“. 24 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 16, p. 15
Dalytis gėrybėmis. 25 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 17, p. 11
Turtuolis ir skurdžius greta. 26 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 17, p. 12
Sustiprinti tikėjimą. 27 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 17, p. 13
Tikėjimas ir dėkingumas. 28 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 17, p. 14
Ištvermingas tikėjimas. 29 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 18, p. 21
Maldos vertė. 30 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 18, p. 22
Zachiejaus atlyginimas. 31 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 19, p. 22
Palaiminimų šventieji. Visi Šventieji	Nr. 19, p. 23
Tikėjimas prisikėlimu. 32 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 19, p. 24
Pabaigos ženklai. 33 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 20, p. 15
Meilės ir Tiesos Karalius. Kristus Visatos Valdovas (Kristus Karalius)	Nr. 20, p. 16
Ateities diena. I advento sekmadienis (A)	Nr. 21, p. 23
Atsivertimo krikštas. II advento sekmadienis (A)	Nr. 21, p. 24
Jonas kalėjime. III advento sekmadienis (A)	Nr. 21, p. 25
Apreiškimas Juozapui. IV advento sekmadienis (A)	Nr. 22, p. 12
Tamsoje spindinti šviesa. Kalėdų dienos Mišios	Nr. 22, p. 13
Klusnumas ir tarnystė. Šventoji Šeima (A)	Nr. 23, p. 11
Palaiminti metai. Švč. M. Marija – Dievo Gimdytoja	Nr. 23, p. 12
Apsireiškimas, reikalaujantis tikėjimo. Viešpaties Apsireiškimas (Trys Karaliai)	Nr. 24, p. 9
Klusnumo Krikštas. Jėzaus Krikštas (A)	Nr. 24, p. 10
„Aš jo nepažinojau“. 2 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 24, p. 11
Skelbimo pradžia. 3 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 24, p. 12

„Bažnyčios žinių“ skaitytojams linkime
apsčių vilties ir malonės šv. Kalėdų ir Naujųjų metų!

Pristatyta Benedikto XVI žinia Pasaulinės taikos dienos proga

(KAP, KAI) Gruodžio 11 d. Popiežiškosios *Iustitia et Pax* tarybos pirmininkas kardinolas Renato Martino pristatė popiežiaus Benedikto XVI žinią 2008 m. sausio 1-ąją minėsimos Pasaulinės taikos dienos proga. Šiometinė žinia pavadinta „Šeima – taikos bendruomenė“. Pristatydamas popiežiaus žinią kardinolas R. Martino paaiškino, kad ji susideda iš dviejų dalių: pirmojoje dalyje apsvarstomas šeimos kaip socialinės ląstelės ryšys su taika; antrojoje nagrinėjama taikos problematika visos žmonijos šeimos atžvilgiu. Kardinolas priminė, jog praėjusiais metais ginklavimosi išlaidos pasaulyje sudarė rekordinę sumą, viršijusią šaltojo karo laikus. Popiežiškosios *Iustitia et Pax* tarybos sekretorius vyskupas Giampaolo Crepadli nurodė, jog daugelis šalių teisina ginklavimosi išlaidas terorizmo pavojumi. Pasak jo, tai savotiškas užburtas ratas, nes ginklavimasis kelia grėsmę taikai, užuot ją stiprinęs. Pasak jo, nors pasaulyje sumažėjo konfliktų, didėja ginklų gamybos ir prekybos mastai.

Benediktas XVI žinioje 40-osios Pasaulinės taikos dienos proga ragina visuomenę ir politikus paremti šeimą kaip „svarbiausią taikos agentūrą“. Pasak jo, ši parama reiškia teisę į būstą, darbą, mokyklinį ugdymą ir medicinos apsaugą. Pasak Benedikto XVI, namų šeiminkavimas taip pat turi būti deramai vertinamas. Popiežius pabrėžia, jog vienintelis šeimos pagrindas yra vieno vyro ir vienos moters pažadas vienas kitam. Niekam nevalia trukdyti jų pasiryžimo atsakingai pradėti naują gyvenimą. Pasak popiežiaus, šeimos teisių neigimas ar ribojimas griaua taikos pamatus.

Popiežius ragino imtis bendrų ekologinių veiksnių siekiant išsaugoti planetą ir pasauliniu lygmeniu plėtoti aplinkosaugos valdymo institucijas. Benediktas XVI

kvietė iš naujo apgalvoti pasaulyje paplitusius vartojimo standartus, jis ragino plėtoti investicijas, diferencijuojant energijos šaltinius ir siekiant veiksmingesnio energijos vartojimo. Žvelgdamas į globalizaciją Benediktas XVI ragino teisingiau skirstyti gėrybes.

Popiežiaus žinioje taip pat kritikuojamas „stipriojo teisės“ principas tarptautinėje politikoje. Benediktas XVI išreiškė rūpestį dėl naujų branduolinių programų ir smurto Artimuosiuose Rytuose, įtraukiančio vis daugiau valstybių. Popiežius taip pat gyrė prieš 60 metų paskelbtą Jungtinių Tautų Žmogaus teisių deklaraciją. Pasak popiežiaus, 1948 m. paskelbta Žmogaus deklaracija yra lemiamas žingsnis sunkiame ir reikliame kelyje santarvės ir taikos link.

Popiežius ragino plėtoti dialogą apie prigimtinių moralės įstatymą kaip tarptautinės ir humanitarinės teisės pamatą. Jis taip pat akino integruoti pamatines žmogaus teises nacionalinėje valstybių teisėje.

Pradėtas Marijos apsireiškimo Lurde 150 metų jubiliejus

(KAP, KAI) Gruodžio 8 d. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo iškilmės proga Viešpaties angelo maldos metu buvo iškilmingai pradėti 150-ojo jubiliejaus metai nuo Marijos pasirodymo Lurde. Popiežius sakė, jog Jėzus nuo kryžiaus patikėjo Mariją savo mokiniams – taip Marija tapo vilties Motina visam pasauliui. Žvelgiant į Mariją, tampa regimas Dievo skirto kiekvienam žmogui plano grožis.

Popiežius taip pat kritikavo suaugusiuosius, be skrupulų įvarančius jaunimą ir vaikus į vartotojiškumo akligatvį. Popiežius išreiškė susirūpinimą jaunuoliais, šiandien augančiais melagingų laimės modelių aplinkoje. Pasak jo, šiems vaikinams ir merginoms gresia pavojus prarasti viltį, nes jie nepažįsta tikrosios meilės, pripildančios gyvenimą prasmės ir džiaugsmo. Benediktas XVI

priminė, jog jo pirmtakas Jonas Paulius II dažnai pristatydavo jaunimui Mariją kaip Gražiosios Meilės Motiną. Popiežius apgailestavo, kad vaikai ir jaunuoliai neretai tampa netinkamos meilės formų aukomis. Švenčiausi dalykai, tokie kaip žmogaus kūnas, kuris yra Dievo šventovė, tampa vartojimo objektai.

Popiežius atskirai pasveikino *Katalikų veikimą*, kurio nariai Italijoje gruodžio 8-ąją atnaujina savo narystės išpareigojimus.

Gruodžio 8 d. popiežius taip pat nuvyko į Ispanijos aikštę ir meldėsi prie Nekaltai Pradėtosios Marijos kolonos. Ten jis atvyko atviru automobiliu. Pagal tradiciją popiežius prie kolonos padėjo gėlių ir priminė, kad Dievo Motina ypač rūpinasi Romos miestu. Savo kalboje Šventasis Tėvas priminė neseniai paskelbtą encikliką *Spe salvi*. Jis sakė, jog susitikimas prie kolonos yra religinė manifestacija, taip pat galimybė Romos gyventojams, piligrimams ir turistams pasijusti viena šeima, susibūrusia apie Motiną. Pasak popiežiaus, Dievo Motina mums primena, jog visi esame broliai, o Dievas yra mūsų Kūrėjas ir Tėvas. Be jo niekuomet negalėsime įveikti neapykantos ir prievartos, neištengsime sukurti patvarios taikos. Benediktas XVI ragino visų tautų žmones kaip dovaną iš Motinos Marijos rankų priimti šviesos ir vilties žinią. Susiedamas su savo enciklikos mintimi, jis vadino Mariją Vilties Žvaigžde. Benediktas XVI sakė, jog kelionėje per istorijos jūrą mums reikia vilties žiburių, asmenų, spinduliuojančių Kristaus šviesa.

Televizijos tiltu popiežius pasveikino maldininkus Prancūzijoje, mininčius Marijos apsireiškimo Lurde 150 metų jubiliejų.

Benediktas XVI ragina semtis Rytų dvasingumo ir išminties

(KAP, KAI) Gruodžio 6 d. Popiežiškojo Rytų instituto įkūrimo 90-mečio proga popiežius ragino

naudotis visus praturtinančiu Rytų krikščionių išminties paveldu. Audien-
cijoje Popiežiškojo Rytų instituto atstovams Benediktas XVI priminė šio
instituto įkūrėją savo pirmtaką Benediktą XV su kuriuo sakėsi jaučias ypa-
tingą ryšį. Benediktas XVI paminėjo tris ypač vertingus savo pirmtako dar-
bus: įkurtą Rytų Bažnyčių kongregaciją, Popiežiškąjį Rytų institutą ir išleis-
tą Kanonų teisės kodeksą. Benediktas XVI pabrėžė, kad dažnai bažnytinės
bendruomenės, esančios toli nuo Romos, patirdavo sunkių išbandymų, ta-
čiau išliko ypač artimos ir ištikimos Apaštalų Sostui. Popiežius pabrėžė
Popiežiškojo Rytų instituto „kaip ramybės ir studijų oazės“ nuolatinę para-
mą Rytų Bažnyčioms. Benediktas XVI ypač žavėdamasis kalbėjo apie Pi-
jaus XI įkurtą instituto biblioteką ir sakė, kad nori taip pat prisidėti prie jos
plėtojimo. Pasak Benedikto XVI, parama studijoms turi taip pat ekumeni-
nę prasmę, nes Rytų krikščionių išminties paveldas praturtina visus.

Doktrininė nota dėl evangelizacijos

(KAP, KAI) Gruodžio 14 d. Tikėjimo mokymo kongregacija paskelbė „Dok-
trininę notą dėl kai kurių evangelizacijos aspektų“. Šiame dokumente po-
lemizuojama su teiginiu, esą „kiekvienas bandymas įtikinti kitus religijos
klausimais yra laisvės apribojimas“. Notoje nurodoma, jog krikščioniško-
joje evangelizacijoje nėra vietos prievartai ar netinkamam spaudimui, nesi-
skaitant su žmogaus orumu ir religijos laisve. Tikėjimo mokymo kongre-
gacija pabrėžia ekumenizmo vaidmenį Bažnyčios evangelizacijos misijoje.
Pabrėžiama, jog krikščionių susiskaldymai gali rimtai pakenkti Bažnyčios
evangelizacinės misijos tikėtinumui. Ekumenizmas, vedantis į didesnę krikš-
čionių vienybę, daro ir evangelizaciją veiksmingesnę. „Evangelizacija gali
vykti dialogo, o ne prozelitizmo keliu“, – tvirtinama doktrininėje notoje.

Šiame dokumente prozelitizmu nelaikoma tokia situacija, kai krikščionis
nekatalikas, elgdamasis pagal sąžinę ir būdamas įsitikinęs katalikų moky-
mo tiesa, prašosi priimamas į pilnutinę bendrystę su Katalikų Bažnyčia.
Dokumente teigiama, jog tai reikia laikyti Šventosios Dvasios veikimu,
sąžinės ir religijos laisvės išraiška. Čia pabrėžiama, kad misijos nereiškia
siekti galios. Misijų veikla – pakviesti žmones į draugystę su Kristumi.

Notos pristatymo metu Tikėjimo mokymo kongregacijos prefektas kar-
dinolas Williamas J. Levada teigė, jog dokumento paskelbimo priežastis
buvo „tam tikra painiava“. Šiuo dokumentu siekta išryškinti laisvės ir
tiesos santykį ir jų reikšmę. Pasak kardinolo, žmogaus orumas reikalauja,
kad siekiant tiesos būtų gerbiama sąžinės laisvė. Apskritai dokumente
laikomasi šiuolaikinio ekumenizmo linijos. Jei individas nusprendžia įsi-
jungti į Katalikų Bažnyčią, toks žmogaus sprendimas turi būti gerbiamas,
ir Katalikų Bažnyčiai neturi būti priekaištaujama dėl prozelitizmo.

Tikėjimo mokymo kongregacijos sekretorius arkivyskupas Angelo Amato
pabrėžė, jog Evangelijos skelbimas jokių būdu neriboja kitų laisvės. Būtų
neteisinga stengtis apriboti misionieravimą tik žmogiškuoju ugdymu, darbu
siekiant teisingumo, taikos ir solidarumo. Pasak arkivyskupo, kai kurie žmo-
nės neteisingai mano, esą reikia atsakyti skelbti Kristų, siūlyti krikštytis ir
įsijungti į Bažnyčią, pakanka apsiriboti tik socialiniais reikalais.

Pasak Tikėjimo mokymo kongregacijos sekretoriaus, doktrininėje notoje
aiškinamas nesusipratimas dėl prozelitizmo. Tuose regionuose, kur vyrauja
katalikų dauguma, dažniausiai nekatalikams sudaroma plati veikimo lais-
vė. Tačiau tai ne visuomet galioja, kai yra atvirkščiai. Dažnai katalikų sielo-
vada šalyse, kur nekatalikų dauguma, traktuojama kaip prozelitizmas. Ar-
kivyskupas savo komentare tiesiogiai nepaminėjo Rusijos Federacijos.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
mons. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Žimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
322758
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2007, „Bažnyčios žinios“